

G. Feponov

JALGPALL

KÜSIMUSTES
JA
VASTUSTES

A-19589

G. FEPONOV

ÜLELIIDULISE KATEGOORIA KOHTUNIK

JALGPALL

KÜSIMUSTES JA VASTUSTES

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS

TALLINN 1953

Originaali tiitel:

Г. И. Фёонов

Футбол в вопросах и ответах

«Физкультура и спорт»

1952

Tõlkinud H. Mikkin

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

EESSÕNA

Lugematuis jalgpallimeeskondades, eeskätt aga meie maa juhtivais kollektiivides, käib pidev loominguiline töö mängu tehnilise taseme tõstmiseks, taktikalise süsteemi parandamiseks.

Sellise töö tempo ja sisukus peab aga veelgi tõusma. Selleks kohustab meid jalgpallisporti erakordne populaarsus meie maal. Mängutaseme pideva tõusu vajadust rõhutab ÜK(b)P Keskkomitee otsus 27. detsembrist 1948. a., milles on antud ülesanded massilise kehakultuuritöö arendamiseks, spordimeisterlikkuse tõstmiseks ja selle põhjal — esikohtade saavutamiseks nõukogude sportlaste poolt kõigil tähtsamail spordialadel.

Kõik kohtunikud ja mängijad on kohustatud tundma ja õieti mõistma jalgpallimängu määrusi.

Autor seadis endale ülesandeks jagada jalgpallimängu määrused küsimusteks ja vastusteks, kergendades sel teel kohtunikel ja mängijatel määruste tundmaõppimist ja nende kasutamist kohtunike praktilises tegevuses.

Jalgpallimäng haarab miljoneid pealtvaatajaid. Paljud neist tunnevad mängu hästi, kuid on ka niisuguseid pealtvaatajaid, kes ei mõista küllalt täielikult ja põhjalikult seda, mis toimub väljakul, kuid kes meeeldi tahaksid õppida tundma määrusi kõigis mängu peensustes. Kui pealtvaatajad tunnevad mängu sama hästi kui kohtunikud ja mängijad, tuleb see aina kasuks nõukogude jalgpallile.

Silmas pidades, et raamatut kasutavad laiad lugejatehulgad ja eeskätt algajad mängijad, noored kohtunikud ja pealtvaatajad, püüdis autor rahuldada kõigi nende huvisid. Seepärast ei tarvitse imestuda, et käesolevas raamatus leidub ka „aabitsatõdesid” kohtunikule ja kogenud mängijale.

Seoses sellega on siinkohal sobiv märkida, et „aabitsatõdede” meenutamine ei sega vilunud kohtunikku, küll aga võib ebateadlikule pealtvaatajale olla kasuks jalgpalliväljakul toimuva õigeks mõistmiseks.

Oma töös püüdis autor kindlalt kinni pidada ametlikest mängumäärustest.

Kauaaegses kohtunikegevuse praktikas on töötatud välja rida üldisi võtteid kohtuniku töös, üldisi meetodeid mängumääruste rakendamisel. Väga tihti teevad kohtunikud vigu väljakul lihtsalt seetõttu, et ei tunne kõige elementaarsemaid asju. Ühe näitena võiks märkida seda, et mõned kohtunikud ei oska mängu erisuguste faaside puhul valida õiget asukohta väljakul.

Kohtuniku õiget tegevust kindlustavatest võtetest ja tingimustest on juttu raamatu teises osas „Kohtuniku tegevuse metoodika”. See osa on koostatud üleliidulistel kohtunike kogunemistel autori poolt peetud loengute põhjal. Küsimuse rahvalikul käsitamisel on silmas peetud algajaid kohtunikke, kuid peatükk iseenesest on mõeldud kohtunikule praktilise töö õppevahendiks.

Käesolevas eestikeelses väljaandes on tõlkija poolt tehtud muudatusi ja parandusi vastavalt muudatustele ja parandustele jalgpallimängu määrustes.

KÜSIMUSED JA VASTUSED

§ 1. MÄNGUVÄLJAK

Jalgpalliväljaku mõõted

1. **Küsimus:** Mis kujuline peab olema jalgpalliväljak?

Vastus: Väljak peab olema täisnurkse nelinurga kujuline.

2. **Küsimus:** Missugused on jalgpalliväljaku mõõted?

Vastus: Väljaku pikkus on 110 kuni 90 meetrit ja laius 75 kuni 60 meetrit.

3. **Küsimus:** Missugused on nõuded väljaku mõõdede suhtes NSV Liidus ja rahvusvahelistel võistlustel?

Vastus: Üleliidulise ja rahvusvahelise ulatusega mängudes peavad väljakumõõdud olema järgmised: pikkus 110 kuni 100 meetrit, laius 75 kuni 69 meetrit.

4. **Küsimus:** Missugust mänguväljakut tuleb pidada kõige sobivamaks?

Vastus: Pinnalt siledat ja murukattega väljakut.

5. **Küsimus:** Missugune väljak on mänguks kõlbmatu?

Vastus: Väljak loetakse mänguks kõlbmatuks kui ta pind on ebatasane (kui väljak on mättaline ja auklik või üks pool on teisest kõrgem).

Väljak loetakse mängukõlbmatuks ka sel juhul, kui väljakul on ligemal kui 2 meetrit küljjoonest ja 4 meetrit väravajoonest mingisuguseid esemeid (pingid, väljaku korrastamise vahendid jne.), mis mängu kestel võivad põhjustada mängijaile vigastusi.

6. **Küsimus:** Kes otsustab mänguväljaku kõlblikkuse?

Vastus: Selle küsimuse otsustab võistluse kohtunik vastavate mängumääruste alusel.

7. **Küsimus:** Kas on lubatav võistlust läbi viia porisel väljakul (vihmasajuga või pärast vihma)?

Vastus: Seda otsustab kohtunik. Kui mänguväljak on niisuguses olukorras, et ta võib ohustada mängijaid, siis ei ole kohtunik kohustatud mängu läbi viima.

Väljaku märkimine

8. Küsimus: Kui laiad peavad olema jalgpalliväljakut märkivad piirjooned?

Vastus: Kõigi väljakut tähistavate piirjoonte laiuks on 12 sentimeetrit.

9. Küsimus: Millega on soovitatav märkida väljaku piirjooni?

Vastus: Väljak tuleb märkida selgesti nähtavate piirjoontega, mis ei tohi olla kõrgemad väljaku tasapinnast. Piirjooned tehakse ükskõik millist heledat hästi nähtavat värvi, kusjuures parimaks ja üldkasutatavamaks värviks on valge — kriit või kustutatud lubi.

Mänguväljaku piirjoontena ei ole lubatud kasutada puust liiste ega ka sissekaevatud rennikesi (kui viimased ka oleksid täidetud saepuru, liiva või muuga).

10. Küsimus: Kas piirjoonte ja teiste mänguväljakul olevate joonte laius arvatakse mänguväljaku ja väljaku vastavate alade sisse?

Vastus: Jah arvestatakse. Seda fakti tuleb eriti meeles pidada, kuna näiteks kõik määruste rikkumised, mis toimuvad karistusala piirjoonel, loetakse karistusosalal toimunud eksimusteks.

11. Küsimus: Kuidas nimetatakse mänguväljakut piiravaid jooni?

Vastus: Pikki, väljaku külgi piiravaid jooni nimetatakse küljjoonteks, lühemaid, otsajooni värvajooneteks või ka otsajooneteks.

12. Küsimus: Missuguste joontega peale külj- ja otsajoonete märgitakse veel jalgpalliväljakut?

Vastus: Mänguväljakul on veel järgmised märkjooned: põikjoon, mis jagab väljaku kaheks võrdseks pooleks, karistusala ja värava-alasid tähistavad jooned, keskringijoon, väljaku keskpunkt, nurgakaared ja karistusala sektor (raadiusega 9 m 11-meetri karistuslöögi punktist).

13. Küsimus: Mida tähistab märk väljaku keskjoonel?

Vastus: Märk keskjoonel tähistab väljaku keskpunkti. Sellest punktist tõmmatakse keskring, raadiusega 9 meetrit.

14. Küsimus: Kuidas märgitakse mänguväljaku nurgad?

Vastus: Väljaku nurkadesse paigutatakse nurgalipud.

Igasse nurka tõmmatakse ühemeetrilise raadiusega kaar, mis moodustab nurgalöögi sooritamise ala — nurgasektori.

15. Küsimus: Missugused on nurgalipu ja lipuvarda mõõted?

Vastus: Sobivaim lipukese suurus on 60×40 sm. Lipuvarda kõrgus ei või olla alla 1 m 50 sm. Lipuvarda tipp ei tohi olla terav.

16. Küsimus: Kas lubatakse pidada ametlikke võistlusi märkimata või ebaõigesti märgitud väljakul?

Vastus: Ei lubata.

17. Küsimus: Kes määrab kindlaks, kas väljak on õigesti märgitud?

Vastus: See kuulub kohtuniku kohustuste hulka.

Värava-ala

18. Küsimus: Mida nimetatakse värava-alaks?

Vastus: Värava-alaks nimetatakse mänguväljaku osa, mis moodustub kummagi värava esisel järgmiselt: otsajoonelt kummagi väravaposti välisküljest 5,50 m kauguselt tõmmatakse väljaku sügavusse kaks 5,50 m pikkust paralleeljoont ja ühendatakse nende otsad omavahel (selle saadava ühendusjoone pikkus on 18,56 meetrit). Tekkinud pindala nimetataksegi värava-alaks.

19. Küsimus: Missugused on värava-ala mõõdud?

Vastus: Pikkus on 18,56 meetrit ning laius — 5 meetrit 50 sm.

20. Küsimus: Missugune tähendus on värava-alal?

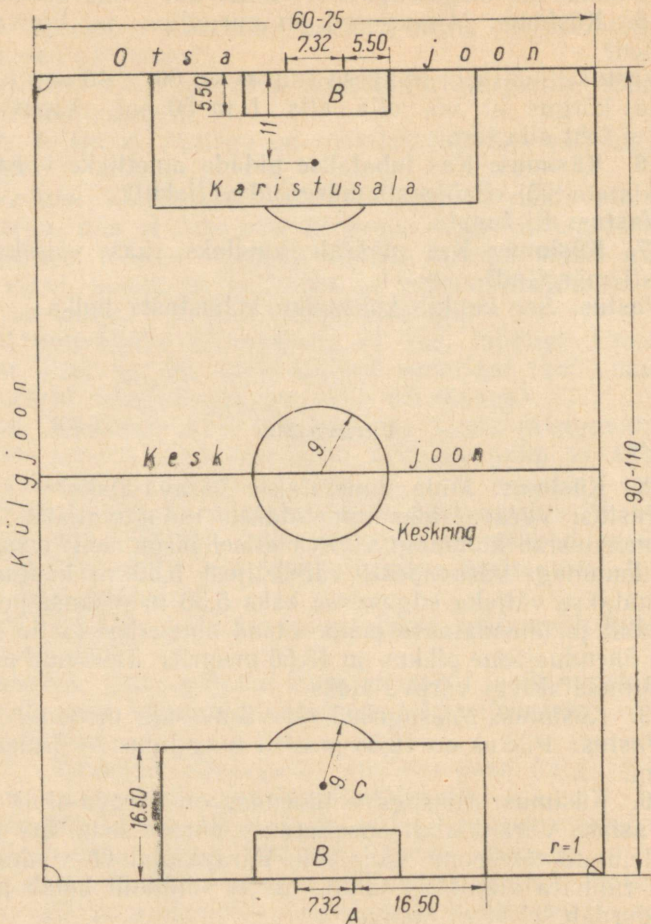
Vastus: Värava-alalt sooritatakse pärast seda, kui pall on ületanud otsajoone, väljalöök. Värava-alal võib värava-vahti rünnata ainult sel juhul, kui ta sihilikult hoiab palli ja pidurdab sel viisil mängu.

Karistusala

21. Küsimus: Mida nimetatakse karistuslaks?

Vastus: Karistuslaks nimetatakse väljakuosa, mis moodustub kummagi värava lähistel järgmiselt: otsajoonelt kummagi väravaposti välisküljest 16,50 meetri kauguselt

Mänguväljak

- A - Väravad
- B - Väravaala
- C - 11 meetri karistuslöögi koht

Joonis 1. Mänguväljak.

tõmmatakse väljaku sügavusse kaks 16,50 m pikkust paralleeljoont, mille otsad ühendatakse. See pindala moodustabki karistusala, mille pikkuseks on 40,56 m.

22. Küsimus: Missugused on karistusala mõõted?

Vastus: Pikkus on 40,56 meetrit ($16,50 + \text{värava ja väravapostide laius } 7,56 \text{ m} + 16,50 \text{ m} = 40,56 \text{ m}$), laius on 16,50 meetrit.

23. Küsimus: Missugune märk asub karistuslal?

Vastus: 11-meetri karistuslöögi märk. Värava keskpunkti vastu, 11 meetri kaugusele väravajoonest, märgitakse karistuslöögi sooritamise märk.

24. Küsimus: Vahel juhtub, et vihmasajus või pärast vihma 11-meetri karistuslöögi märki ei ole enam näha. Mida peab kohtunik niisugusel juhul tegema?

Vastus: Kui pole käepärast mõõdulinti, võib kohtunik 11-meetri karistuslöögi sooritamise koha kindlaks määrata sammudega. Praktika on kinnitanud, et ligikaudu 14 sammu võrdub 11 meetriga.

25. Küsimus: Missuguste tähistega märgitakse veel karistusala?

Vastus: 11-meetri karistuslöögi märgilt tõmmatakse raadiusega 9 meetrit kaar karistusala joonega ristumiseni.

26. Küsimus: Missugust tähendust omab see kaar?

Vastus: Ta määrab kindlaks maa-ala piirid, kus 11-meetri karistuslöögi sooritamisel ei tohi viibida ei kaitsva ega ka ründava poole mängijaid.

27. Küsimus: Missugune tähendus on kogu karistuslal mängu käigus?

Vastus: Karistuslal võib palli kätega puudutada ja püüda ainult väravavaht. Igasuguse kohalt-löögi puhul, mida karistuslalalt sooritab kaitsva poole mängija, võib kaitsva poole iga teine mängija palli puudutada üksnes siis, kui pall on maad mööda või õhus ületanud karistuslajoone.

Tahtliku mängu puhul käega või toorutsemise puhul, mis sooritati kaitsva meeskonna mängijate poolt karistuslalal, määratakse 11-meetri karistuslööki.

28. Küsimus: Kas kohtunik võib lubada võistluse alustamist väljakul, millel pole märgitud karistusala?

Vastus: Kohtunik ei ole kohustatud läbi viima ametlikku võistlust väljakul, millel pole märgitud karistusala.

Üksikutel erakordsetel juhtudel, kui näiteks vihm on karistusala jooned ära uhtnud, võib kohtunik lubada võistluse jätkamist, võttes endale vastutuse võimalike järelduste osas märkimata karistusala pärast.

Nurgasektor

29. Küsimus: Kuidas märgitakse väljaku nurgad?
(Vt. küsimus 14.)

Vastus: Väljaku nurka sisealale moodustatakse ühe-meetrilise raadiusega kaar, mis moodustabki nurgasektori.

30. Küsimus: Missugune tähendus on nurgasektoril?

Vastus: Sellelt alalt sooritatakse nurgalöök.

Värvavad

31. Küsimus: Kuidas paiknevad värvavad mänguväljakul?

Vastus: Värvavad asuvad väljaku otsajoontel võrdsel kaugusel väljaku nurkadest.

Värvavad on täisnurkse kujuga — kaks vertikaalset püstposti, mida ühendab horisontaalne põikpuu.

32. Küsimus: Mis materjalist valmistatakse värvavad?

Vastus: Värvavad valmistatakse puust. Metallist ja metalltorudest värvavad on keelatud.

33. Küsimus: Kui suur on värvapostide läbimõõt?

Vastus: Nii ümmarguste kui ka neljakandiliste värvapostide läbimõõt peab olema 12 sentimeetrit. On lubatud nii neljakandilised kui ka ümmargused postid.

34. Küsimus: Kas tohib ehitada ka niisuguseid värvavaid, mis kujutavad endast puuri?

Vastus: Ei, mitte mingil juhul.

35. Küsimus: Missugused on värava mõõted?

Vastus: Värava laius posti siseküljest teise postini on 7 meetrit 32 sentimeetrit ja kõrgus maapinnast põikpuu siseküljeni 2 meetrit 44 sentimeetrit.

36. Küsimus: Mis kuulub veel kohustusliku lisandina värava juurde?

Vastus: Nöörist värvavõrk. See kinnitatakse värvapostide külge ja altservast värava taha nii, et ta ei segaks värvavahti.

37. Küsimus: Millele peab kohtunik enne võistluse algust väljaku olukorda kontrollides osutama tähelepanu?

Vastus: Kohtunik peab osutama tähelepanu järgmistele asjaoludele: a) kas värvavate mõõted vastavad nõuetele; b) kas põikpuu pole alla vajunud; c) kuidas on kinnitatud värvavõrk, kas pole lahtisi naelu või konkse, ning kas

võrk ei sega väravavahti; d) kas võrk on täiesti terve (kui võrgus on auke, tuleb nõuda võrgu vahetamist või kiiret parandamist).

38. Küsimus: Kas võib lubada võistluse läbiviimist ilma väravavõrkudeta?

Vastus: Ametlikke mängu pole lubatud ilma väravavõrkudeta läbi viia.

39. Küsimus: Kas võib lubada võistluse läbiviimist, kui väravate mõõted ei vasta nõuetele ja kui väravapostid pole valmistatud puust?

Vastus: Ametlikke võistlusi neil juhtudel ei saa läbi viia.

40. Küsimus: Missugust värvi peavad olema väravapostid?

Vastus: Väravapostid peavad olema nii värvitud, et nad teravalt eralduvad väljakufoonist ja staadionitribüünist.

41. Küsimus: Kas võib väravavahile lubada mängu ajal rippuda värava põikpuul?

Vastus: Seda ei tohi lubada.

§ 2. PALL

42. Küsimus: Millest valmistatakse jalgpall?

Vastus: Jalgpalli pealiskate valmistatakse nahast, sees on kummipõis.

43. Küsimus: Mis kujuline peab olema pall?

Vastus: Pall peab olema täiesti ümmargune ümbermõõduga 68—71 sentimeetrit. Poistele (13—14 a.) ja noortele (15—16 a.) võib palli ümbermõõt olla 64—68 sentimeetrit.

44. Küsimus: Kui palju peab jalgpall kaaluma?

Vastus: Mängu algul peab palli kaal olema 396—453 grammi (poiste ja noortevõistlustel 360—400 grammi).

45. Küsimus: Kes kontrollib palli mõõteid, kaalu ja mängukõlblikkust?

Vastus: Palli kontrollib ja määrab mängu kohtunik. Tema otsus palli võistluskõlblikkuse kohta on lõplik. Tavaliselt kohtunik näitab enne mängu palli meeskondade kaptenitele.

46. Küsimus: Mida on kohustatud tegema võistlust korraldava meeskond (väljaku peremees), et hõlbustada kohtuniku tööd palli mõõdete ja kaalu kontrollimisel?

Vastus: Muretseda aegsasti kohale kaalu ja šablooni palli võistluskõlblikkuse kindlakstegemiseks.

47. Küsimus: Missuguseid nõudmisi võib kohtunik veel esitada palli suhtes?

Vastus: Seda, et pall oleks elastne ja õigesti kinni nõõritud.

48. Küsimus: Kui palli kaal või mõõted mängu kestel muutuvad (näiteks märjaks muutudes), kas kohtunik peab siis palli vahetama ja kas mängijad (kapteni kaudu) võivad kohtunikult paluda palli vahetamist?

Vastus: Vastavalt määrusele, mille kohaselt palli kaal ja mõõted on mängu alguseks kindlaks määratud, pole kohtunik kohustatud teostama palli vahetamist. Kuid kohtunikule pole palli asendamine teisega ka keelatud, kui vahetus osutub mängu käigu, tingimuste ja iseloomu tõttu otstarbekaks. Näiteks, kui mäng toimub porisel väljakul vihasajus, ja kohtunik näeb, et raske märg pall muutub peaga mängimisel ohtlikuks, võib ta palli vahetust lubada.

Iga kohtunik peab teadma, et esijoones tema on kohustatud kindlustama võistluse normaalsel arengul.

49. Küsimus: Mitu võistluskõlblikku palli peab olema võistluspaigal enne mängu algust?

Vastus: Kaks palli — üks mängu jaoks ja teine tagavaraks.

50. Küsimus: Millal on kohtunik kohustatud mängukäigus palli vahetama?

Vastus: Kohtunik peab palli mängu kestel vahetama järgmistel juhtudel: a) kui palli kuju on tugevasti muutunud (loperguseks); b) kui pall on muutunud liiga pehmeks ja kaotanud vajaliku elastsuse; c) kui pall puruneb.

51. Küsimus: Kas võib mängu tuua teist palli kui mängus olnud pall on sattunud kaugele väljapoole väljakut ja selle leidmiseks läheb rohkesti aega?

Vastus: See on lubatud. Niipea aga, kui kaotsiläinud pall on leitud, tuleb ta uuesti mängu panna.

§ 3. MÄNGIJATE ARV

52. Küsimus: Missugune on jalgpallimeeskonna arvuline koosseis ja meeskonnaliikmete minimaalne arv võistluseks?

Vastus: Meeskond koosneb 11-st mängijast. Meeskonnal on õigus mängida ka väiksema arvu mängijatega, kuid mitte vähema kui kaheksa mängijaga.

53. Küsimus: Mida on kohtunik kohustatud tegema kui mängu kestel on meeskonda jäänud vähem kui kaheksa mängijat?

Vastus: Kohtunik peab mängu katkestama, kusjuures see meeskond vastavalt määrustele arvestatakse kaotanuks.

Kohtunik on kohustatud mängu katkestama ka sel juhul, kui ta näeb, et meeskonnas on rohkem kui 11 mängijat.

54. Küsimus: Kas meeskond võib mängida väravavahita?

Vastus: Teoreetiliselt — võib. Tegelikult asendab aga väravavahti, kes mingil põhjusel on mängust lahkunud, mõni teine mängija väljal olevast koosseisust.

55. Küsimus: Millal võib mängust osa võtta mängija, kes võistluse alguseks ei jõudnud kohale? (Meeskond alustas mängu mittetäieliku koosseisuga.)

Vastus: See mängija võib võistlusest osa võtta esimesel võimalusel, mil mäng on katkestatud kas palli üle väljakujuone mineku tõttu, või mõnel muul juhul (näiteks suluiseisul juhul, kui kohtunik on seda vilega märkinud).

56. Küsimus: Mida peab tegema mängija, kes tahab mängust osa võtta pärast seda, kui mäng on alanud?

Vastus: Oodates esimest mängukatkestamise hetke, peab ta selleks kohtunikult isiklikult luba küsima.

57. Küsimus: Milleks nõutakse mängijalt, et ta peab loasaamiseks isiklikult kohtuniku poole pöörduma?

Vastus: Sellel faktil on distsiplineeriv tähendus. Tänu sellele nõudele võib kohtunik veenduda selles, kas mängija võistlusvarustus — võistlusdress ja jalatsid vastavad esitatud nõudmistele ja teiseks — kohtunikul on võimalus kontrollida mängijate arvu väljakul. Peale selle, meeskonna kapten on kohustatud kinnitama mängija kuuluvust meeskonda.

58. Küsimus: Kas nõutakse mängijalt, kes mingisugusel põhjusel mängu ajal väljakult lahkub, et ta küsiks selleks kohtunikult luba?

Vastus: Jah, see on nõutav. Üksikutel erandjuhtudel võib mängija väljakult lahkuda ka ilma kohtuniku loata (näiteks ilmse vigastuse puhul), kuid seejuures on meeskonna kapten kohustatud kohtunikule otsekohe teatama, et mängija oli sunnitud väljalt ning mängust lahkuma kas ajutiseks või mängu lõpuni.

59. Küsimus: Kas võib kohtunik keelduda mängijale loa andmisest mängu tulekuks või ka väljalt lahkumiseks?

Vastus: Kohtunikul on selleks õigus. Kuid ta võib seda kasutada ainult äärmisel juhul, kui ta on kindlasti veendunud selle õiguse kasutamise otstarbekuses.

60. Küsimus: Missugusele mängijale meeskonnas peab kohtunik enne võistluse algust osutama erilist tähelepanu?

Vastus: Kohtunik on kohustatud enne võistluse algust erilist tähelepanu osutama mängijale, kes alustab mängu väravavahina.

61. Küsimus: Kas on võimalik mängu kestel mängijaid vahetada-asendada?

Vastus: Ametlikel mängudel on lubatud vahetada varumängijate hulgast üks kord väravavahti ja veel üht meeskonnaliiget. Seejuures tuleb arvestada, et asendatud mängija ei või uuesti mängu tagasi tulla.

62. Küsimus: Missugused tingimused on kohustuslikud mängu alustanud väravavahi asendamisel varu-väravavahiga?

Vastus: Mängija, kes asendab põhiväravavahti, omab õiguse mängida ainult väravavahi kohal. Põhiväravavahiks loetakse mängija, kes alustas mängu väravavahina (vt. küsimus 60).

63. Küsimus: Kas mängijal, kes alustas võistlust väravavahina, on õigus mängu kestel vahetada kohta mõne teise mängijaga meeskonnas, minnes näiteks edurivisse? Kas tema asemele võib väravasse minna mõni teine mängija?

Vastus: Jah, see on lubatud. Seda võib teostada piiramatult. Meeskonna rivistuses võib meeskonna kapten ette võtta igasuguseid muudatusi ja ümberpaigutusi, kuid ainult selle momendini, kui ei ole teostatud mängu alustanud väravavahi vahetamist varu-väravavahiga. Sellest silmapilgust alates on kõik kombinatsioonid uue varu-väravavahi osavõtul keelatud.

64. Küsimus: Mida teha juhul, kui varu-väravavaht, kes mängu ajal on asendanud põhiväravavahti, saab vigastada ja lahkub mängust. Kes võib teda asendada?

Vastus: Niisugusel juhul võib meeskonna kapteni korraldusel asuda väravavahi kohale ükskõik missugune mängija väljalt. Meeskonna kapten teatab sellest otsekohe ka kohtunikule. Sellest hetkest alates omab meeskond jälle

õiguse väravavahi vahetamiseks ükskõik missuguse mängijaga väljal olevast koosseisust.

65. Küsimus: Kui üks mängija, kes vahetas koha väravavahiga, saab vigastada (mängides väravavahi kohal) ja lahkub väljalt, kas võib teda siis asendada varumängijaga?

Vastus: Jah võib, kui selle ajani polnud teostatud vahetusi (peale väravavahi) varumehena esinenud mängijaga.

66. Küsimus: Oletame, et põhiväravavaht, kes alustas mängu väravavahina, mängib edurivis ja saab seal vigastada ning lahkub väljalt. Kas võib teda asendada teine mängija.

Vastus: Seda mängijat on lubatud asendada, kuid teda asendav varumängija on õigustatud mängima ainult väravavahi kohal. See mängija aga, kes mängu kestel asendas põhiväravavahti, peab asuma uuesti väljakule mängima.

67. Küsimus: Kas on tarvis nõuda, et eelmises küsimuses toodud juhul asendav mängija teatud aja järel asub uuesti väravavahi kohale, ja sellega n. ü. kinnitab oma põhilist kohta meeskonnas?

Vastus: Seda võib soovitada. Üksikutel erandjuhtudel, kui mängija on saanud ilmsesti vigastada, võib kohtunik seda mitte nõuda, kuid ta peab jälgima, et täidetaks kõiki määrusenõudeid, millest oli juttu küsimuses 66.

68. Küsimus: Kas lubatakse asendada põhiväravavahti ainult vigastuse puhul või võib põhjenduseks olla ka midagi muud?

Vastus: Põhiväravavahi asendamine on täiel määral meeskonna kapteni otsustada.

69. Küsimus: Kas lubatakse asendada põhiväravavahti, keda kohtunik on mingisugusel põhjusel mängust eemaldanud?

Vastus: Ei, ei lubata asendada. Niisugusel juhul võib väravavahi kohale asuda ükskõik missugune väljal olevaist ülejäänud meeskonnaliikmeist.

70. Küsimus: Mida tuleb mängija asendamise puhul arvestada?

Vastus: Ametlikes mängudes lubatakse asendada üht mängijat (väljalt) ja väravavahti pärast selle vigastada saamist ja seda ühtlasi meeskonna kapteni otsusel.

71. Küsimus: Kas omab mängija, kes lahkus kohtuniku loaga väljalt, õigust mängu tagasi tulla?

Vastus: Jah, selleks on tal õigus.

72. Küsimus: Mida peab taas mängu tulev mängija tegema, et ta võiks edasi mängida?

Vastus: Ta peab ootama mängukatkestamise silmapilku ja isiklikult pöörduma kohtuniku poole mängu jätkamise loa saamiseks (vaata küsimus 56).

73. Küsimus: Mida on kohustatud tegema meeskonna kapten mängijate mängutuleku puhul pärast selle algust, mängijate lahkumise puhul väljalt ja nende tagasituleku puhul väljakule, samuti ka mängijate asendamise puhul (väravavahi või mõne teise mängija puhul)?

Vastus: Meeskonna kapten peab kohunikule kinnitama nende mängijate kuuluvust meeskonda. Seda tuleb eriti täpselt jälgida mängijate asendamise ja hilinenud mängijate mängutuleku puhul.

74. Küsimus: Kas on tarvilik kohtuniku luba väravavahi asendamise puhul varu-väravavahiga või meeskonna mõne teise liikmega?

Vastus: Kohtuniku luba ei ole vajalik sel juhul, kui väravavahti asendab mängija väljakul olevast rivistusest, kuna see ümberpaigutus on meeskonna kapteni õigus. Kapten peab kohtunikule siiski asendamisest teatama.

Väravavahi asendamisel varu-väravavahiga, samuti ükskõik missuguse mängija asendamisel varumängijaga on vajalik kohtuniku luba.

75. Küsimus: Mida peab tegema kohtunik, kui mängija kohtunikule teatamata asus väravavahi kohale ja võttis palli karistuslöögi kätte (vt. eelmine küsimus)?

Vastus: Kui väravavahi kohale asus mängija väljakul olevast meeskonnarivistusest, siis peab kohtunik määrama 11-meetri karistuslöögi.

76. Küsimus: Kas mängijal on õigus mängu tulla kohtuniku loata?

Vastus: Ei, see pole lubatav. Niisugusel juhul, kui see on toimunud, on kohtunik kohustatud tegema mängijale märkuse. Kohtunikul on niisugusel juhul õigus mängijat väljalt ära saata, arvestades seejuures olukorda ja mängija käitumist.

77. Küsimus: Kas kohtunik võib keelata edasimängu mängijale, kes lahkus kohtuniku loata väljakult ja pöördub uuesti väljakule tagasi?

Vastus: Jah, kohtunikul on selleks õigus ja võib seda rakendada, kui ta on veendunud, et mängija lahkus väljakult protestiks kohtuniku otsuse vastu või kui mängija rikkus distsipliini.

78. Küsimus: Missugused on kohtuniku kohustused mängijate ja võistluse vormistamise suhtes?

Vastus: Kohtunik on kohustatud kandma võistlusarüandesse (võistlusprotokolli): a) kõik hoiatused, mis ta tegi mängijaile, näidates ühtlasi, mille eest ta hoiatused tegi; b) mängijate eemaldamised mängust ühes põhjuste märkimisega; c) mängijate asendamised ja vigastatud mängijate vigastuse iseloomu.

79. Küsimus: Kuidas peavad mängijad käituma väljakul kohtuniku suhtes?

Vastus: Mängijad peavad vastuvaidlematult täitma kõiki kohtuniku korraldusi ja otsuseid ning esinema distsiplineeritult ja korrektselt.

80. Küsimus: Kas klubi, vabatahtlik spordiühing või mõni teine organisatsioon on vastutav oma meeskonna liikmete käitumise eest?

Vastus: Jah, nad vastutavad täielikult nii oma meeskonna mängijate käitumise kui ka nende võistluskõlblikkuse ning võistlusõiguslikkuse suhtes.

81. Küsimus: Kas kohtunik võib keelduda mõnele mängijale loa andmisest mängust osavõtuks?

Vastus: Jah, kohtunikul on õigus mitte lubada mängust osa võtta mängijal, kes eksis enne meeskonna väljale minekut distsipliini nõuete vastu või käitus kohtuniku suhtes diskrediteerivalt. Seesugusel juhul on võimalik seda mängijat asendada teisega (vt. määruste § 5 „Juhi- sed”).

§ 4. MÄNGIJATE RÕIVASTUS JA JALATSID

82. Küsimus: Millest koosneb mängija rõivastus?

Vastus: Mängija rõivastuseks on spordisärk, lühikesed spordipüksid ja sukasääred. Ühe meeskonna mängijad peavad kandma üht värvi spordisärke.

83. Küsimus: Kas väravavahi rõivastus peab teiste mängijate rõivastusest erinema?

Vastus: Jah, väravavahil peab olema teistest mängijatest värvilt erinev spordisärk või sviiter.

84. Küsimus: Kas mängijad võivad kanda mängu ajal peakatteid?

Vastus: Ei. See pole lubatav. Erandiks on ainult värava-vaht, kes, mängides vastu päikest, võib kanda mütsi, kusjuures kohtunik peab jälgima, et mütsil oleks pehme serv.

85. Küsimus: Millele peavad kohtunik, mängijad ja meeskondade kaptenid osutama tähelepanu mängijate rōivastuse juures?

Vastus: Tingimata on vaja tähelepanu osutada sellele, et mängijate võistlusdress oleks korras — täiesti terve, puhas ja et selle küljes poleks esemeid, mis võiks vastasmängijaile tekitada vigastusi. Kui mängija tuleb väljale lohakalt ja ettenähtud vormile mittevastavalt riietatuna, võib kohtunik tal mängust osavõtu keelata.

86. Küsimus: Missugustes jalatsites mängitakse jalgpalli?

Vastus: Jalgpalli mängimiseks on kasutusel selleks eriti valmistatud jalgpallisaapad.

87. Küsimus: Millest on valmistatud jalgpallisaapad?

Vastus: Jalgpallisaapad on valmistatud pehmest vastupidavast nahast. Saapataldade külge on kinnitatud nahast nupukesed, mis pidurdavad libisemist.

88. Küsimus: Mis kujulised need nupud peavad olema?

Vastus: Jalgpallisaapa nupud peavad olema koonusekujulised, kusjuures ots ei tohi minna teravikuks. Nupukeste kõrgus ja läbimõõt tallal koos alusribadega ei või olla üle 12,5 mm. Nupud valmistatakse nahast või kummist.

89. Küsimus: Kas jalgpallisaapa tallale võib libisemise vältimiseks kinnitada ka nahast ribasid?

Vastus: Jah, võib. Tuleb aga arvestada, et ka nende laius ja kõrgus ei tohi ületada 18 mm.

90. Küsimus: Kas jalgpallisaapa tallale võib kinnitada mõlemaid — nuppe kui ka naharibasid?

Vastus: Jah võib.

91. Küsimus: Millele peavad mängijad ja kohtunik jalgpallisaabaste juures tähelepanu osutama?

Vastus: Tuleb jälgida, et naelte pead ei oleks nahast väljas.

92. Küsimus: Kas on lubatud jalgpalli mängida ka tavaliste jalatsitega?

Vastus: Määrused ei keela seda.

93. Küsimus: Millal toimub mängijate võistlusdressi ja jalatsite järelevaatus?

Vastus: Seda peavad eelkõige kontrollima mängijad ise. Enne võistluse algust kuulub see aga kohtuniku kohustuste hulka. Kohtuniku nõudel tuleb ilmnenu puudused otsekohe likvideerida.

94. Küsimus: Kas kohtunikul on õigus mängijate dressi ja jalatseid kontrollida ka mängu ajal?

Vastus: Jah, tal on selleks õigus. Veel rohkem — ta on kohustatud vähemagi kahtluse puhul teostama järelevaatust, kuna sageli juhtub, et saabaste nupukesed muutuvad kõlbmatuks ja tekitavad seega ohtu nii vastasmängijaile kui ka endale.

95. Küsimus: Kuidas peab tegutsema kohtunik, kui ta avastab mängu ajal jalatsite kõlbmatuse?

Vastus: Kohtunik eemaldab mängija väljakult jalatsite vahetamiseks või muude avastatud puuduste kõrvaldamiseks.

96. Küsimus: Kas see mängija võib uuesti mängu tulla?

Vastus: Jah võib, kuid ainult pärast seda, kui ilmnenu puudus on kõrvaldatud.

97. Küsimus: Mida peab kohtunik tegema, kui ta märkab mõnd korratust mängija võistlusdressis?

Vastus: Ta soovib mängijal võistlusdressi korrastamiseks väljalt lahkuda.

98. Küsimus: Kas see mängija võib uuesti mängu tulla?

Vastus: Jah võib, kuid ainult pärast ilmnenu korratuse likvideerimist.

99. Küsimus: Kui kohtunik katkestab mängu selleks, et kontrollida mängijate jalatseid või dressi, kuidas jätkub mäng pärast seda?

Vastus: Mäng jätkub nn. kohtunikupalliga (vaieldava palliga).

100. Küsimus: Kas võib meeskonnas kaasa mängida võistleja, kellel on kunstlik käsi (protees)?

Vastus: Ei ole lubatav.

101. Küsimus: Kas on lubatud asetada jalasäärtele säärekaitseid?

Vastus: Need on mitte ainult lubatud, vaid koguni soovitatavad.

102. Küsimus: Kas väravavaht võib mängida kinnastes?

Vastus: Tavaliselt kasutavad väravavahid vihmaste

ilmade puhul erilisi kindaid. Määrused nende kasutamist ei keela.

103. Küsimus: Kas mängijad tohivad kasutada põlvekaitseid (bandaaže)?

Vastus: Jah, see pole keelatud. Samuti pole keelatud labajala sidumine sidemega.

§ 5. KOHTUNIK

104. Küsimus: Kes jälgib seda, et mängijad ei eksiks määruste vastu, ja kes fikseerib võistluse tulemuse?

Vastus: Kohtunikekogu poolt määratud kohtunik.

105. Küsimus: Mida nõutakse kohtunikult?

Vastus: Kohtunik peab põhjalikult tundma võistluste läbiviimise korda (juhendit), mängu määrusi ja nende tõlgitsemist, mängu taktikat ja tehnikat.

Kohtunik peab olema objektiivne, korrektne, vastupidav ja hästi distsiplineeritud. Ta peab olema füüsiliselt hästi ette valmistatud, et mängu normaalselt juhtida.

106. Küsimus: Kas jätkub sellest, kui kohtunik tunneb põhjalikult mängu määrusi?

Vastus: Iseenesest mõistetakse, et mängu määrusi peab iga kohtunik tundma täpselt ja põhjalikult. Et olla hea kohtunik, selleks on määruste tundmisest vähe. Nõutav on, et kohtunik oskaks määrusi rakendada praktikas. See saavutatakse praktika ja kogemuste kõrval oskusega määrusi õigesti tõlgitseda.

107. Küsimus: Milleks on kohtunikule vajalik, et ta oskaks õigesti mõista jalgpallimängu taktikat ja mängusüsteemi?

Vastus: See kergendab tunduvalt kohtuniku tööd mängus ja aitab tal asuda õigeaegselt sobivale positsioonile kõigi üksikasjade jälgimiseks.

108. Küsimus: Milleks nõutakse kohtunikult mängu tehniliste eriomaduste põhjalikku tundmist?

Vastus: Mängutehnika põhjalik tundmine võimaldab kohtunikul täpselt ja õigeaegselt rakendada määrust tootseva mängu, käega mängu jt. juhtude puhul.

109. Küsimus: Miks nõutakse kohtunikult tugevat füüsilist ettevalmistust?

Vastus: Kaasaegsele jalgpallile on omane kiire mängutempo. See nõuab ka kohtunikult suurt pingutust, milleks omakorda on vajalik vastav eeltreening.

110. Küsimus: Miks nõutakse kohtunikult vastupidavust, külmaverelisust, korrektsust ja distsiplineeritust?

Vastus: Täites neid nõudeid, kindlustatakse: kohtuniku otsuste täpsus ja õigeaegsus kõige teravamatel mängumomentidel, mängukäigu kulgemine normaalse sportliku võistluse ja määruste raamides ning kohtuniku autoriteet mängijate ja pealtvaatajaskonna ees. Kohtunik, kelle ülesandeks on võidelda määruste rikkumise ja mängijate ebasünda käitumise vastu, peab alati ja igal juhul olema käitumisega ja distsiplineeritusega eeskujulik ja täpne. Ta peab olema ka väliselt eeskujulik.

111. Küsimus: Missugused põhilised nõudmised on veel eeltingimuseks heale mängujuhtimisele?

Vastus: Kohtunik peab omama hea tervise, hea nägemise ja kiire reageerimisvõime, otsustavuse, nõudlikkuse mängijate ja enda vastu, oskuse kindlalt ja julgelt võtta endale vastutust tehtud otsuse puhul.

112. Küsimus: Mis on kohtuniku üldisteks põhilisteks ülesanneteks mängu juhtimisel?

Vastus: Kohtuniku ülesandeks on jälgida, et mäng kulgeks täpselt määruste kohaselt, ning ta langetab oma otsuse kõigi vaieldavate küsimuste puhul.

113. Küsimus: Mida tuleb mõista „vaieldavate küsimuste“ all?

Vastus: „Vaieldavad küsimused“ võivad mängus tekkida järgmistel juhtudel: a) kui pole täpselt selge, kumb võistlevatest pooltest määruste vastu eksis; b) kui väljal toimus midagi taolist, mida määrustes pole märgitud või millele määrused ei anna küllaldast selgitust.

114. Küsimus: Mida peab kohtunik tegema määruste rikkumise puhul?

Vastus: Kohtunik peab mängu katkestama, määruste vastu eksinut või eksinuid karistama ja kindlaks määrama, kuidas mängu jätkata — kas vabalöögiga, karistuslöögiga, 11-meetri löögiga, nurgalöögiga, lahtilöögiga väravaesiselt, kohtunikupalliga või sisseviskega küljjoonelt.

115. Küsimus: Millega võib kohtunik peale vaba- ja karistuslöögi määramise mängijat määruste rikkumise puhul karistada?

Vastus: Kohtunik võib sellele mängijale teha märkuse või hoiatuse või eemaldada ta hoopis mängust.

116. Küsimus: Kas võib mängu ajal väljakul vaielda kohtuniku otsuste vastu?

Vastus: Ei, kohtuniku otsused on lõplikud. Nende vastu ei saa ega tohi vaielda.

117. Küsimus: Kes määrab kindlaks, kas löödi värav või mitte?

Vastus: Ainult kohtunik üksi otsustab, kas oli värav või mitte.

118. Küsimus: Kellega võib kohtunik mängu kestel vajaduse korral olukorda arutada?

Vastus: Kui kohtunik ei näinud mõnd määruste vastu eksimist täpselt, võib ta küsida selle kohta piirikohtuniku arvamust.

119. Küsimus: Kas piirikohtunikul on õigus juhtida kohtuniku tähelepanu määrusterikkumisele, kui ta on veendunud, et kohtunik seda ei märganud?

Vastus: Jah, piirikohtunikul on selleks õigus. Kuid määrusterikkumisest kohtunikule signaliseerides peab ta piirduma ainult märguandmisega (lipukesega). Kui kohtunik pöördub tema poole järelepärimisega, siis on piirikohtunik kohustatud selgitama, mida ta märkas. Piirikohtunikul pole aga mingit õigust vaielda või protestida kohtuniku järgneva otsuse vastu.

120. Küsimus: Missuguseid määrusterikkumisi on piirikohtunik kohustatud eriliselt jälgima ja missugustel juhtudel kohtunik kõige rohkem otsustab piirikohtuniku märguannete alusel?

Vastus: Piirikohtuniku peamiste ülesannete hulka kuulub näidata esijoones palli üle väljakujoonte minekut ja kellele kuulub sisseviskeõigus. Samuti kuulub piirikohtuniku kohustuste hulka nurgalöögi määramise täpsustamine, nurgalöögi ja väravaesise lahtilöögi määramine ning määruste vastu eksimised palli sisseviskel küljjoone tagant.

121. Küsimus: Kas kohtunik võib jätta arvestamata piirikohtuniku arvamust ja soovitusi?

Vastus: Jah, kohtunik võib jätta arvestamata piirikohtuniku seisukohad.

122. Küsimus: Millega fikseerib kohtunik oma otsuseid mängu käigu, karistuste, peatamise ja jätkamise kohta?

Vastus: Vilega.

123. Küsimus: Missugusest momendist alates on kohtunik mängujuhtimisel täisõiguslikult oma ülesannete täitmisel?

Vastus: Algvilest alates.

124. Küsimus: Vastavalt jalgpallimängu määruste §-le

5 (Juhised) võib kohtunik keelata kaasamängimise mängijale, kes käitus enne mängu algust distsiplineerimatult. Vastavalt mängumääruste §§-le 1, 2 ja 4 peab kohtunik enne mängu algust teostama väljaku, mängijate võistlusdressi ja jalatsite kontrolli, kusjuures kohtuniku näpunäited ja juhised on kohustuslikud ja lõplikud. Kas ei teki sellega vasturääkivust määruste § 5 ja eelmise küsimuse-vastuse osas?

Vastus: Määruste § 5 kõneleb kohtuniku õigustest ja ülesannetest otseselt mängu käigus. Samas paragrahvis kinnitatakse kohtuniku kohustusi ja õigust üle vaadata mänguvälja, jalatseid ja võistlusdressi ning kohustatakse teda koostama täpne aruanne võistlusest (protokoll).

Selgitavates juhistes § 5 kohta märgitakse, et ükskõik missuguse mängija distsiplineerimatut käitumist kohtuniku suhtes väljaspool mänguväljakut tuleb vaadata kui mänguväljakul toimunut. Järelikult tuleb olukorda määruste kohaselt praktiliselt mõista nii, et kõik kohtuniku õigused jõustuvad kohtuniku saabumisega võistluspaigale ja enda määramise teatavakstegemisega. Kohtuniku volitused lõpevad võistlusprotokollile allakirjutamise ja staadionilt lahkumise.

125. Küsimus: Kas kohtunik võib karistada mängijat, kes rikkus mängu määrusi ajal, mil mäng oli ajutiselt katkestatud (näiteks, pall oli mängust väljas) või muul põhjusel peatatud?

Vastus: Kohtunikul on selleks täielik õigus.

126. Küsimus: Missuguseid määruste vastu eksimisi võib niisugustel juhtudel ette tulla?

Vastus: Võib ette tulla mängijate ebakorrektsel ja distsiplineerimatul käitumisel kohtuniku ja vastasmeeskonna mängijate suhtes.

127. Küsimus: Missuguse karistuse määrab kohtunik niisugustel juhtudel määruse vastu eksinud mängijale?

Vastus: Kohtunik teeb kas märkuse, hoiatuse või eemaldab mängija väljakult.

128. Küsimus: Oletame, et mängu käik oli peatatud sihiliku käega mängimise pärast. Kohtunik määras karistuselõogi. Lõök polnud veel sooritatud, kui üks selle poole mängijaist, kes lööki pidi teostama, tuli toime jämeda eksimusega, mille eest kohtunik saadab ta väljalt ära. Kas nüüd tuleb karistuselõök teostada teisele poole, s. t. selle meeskonna kahjuks, kelle mängija väljakult eemaldati?

Vastus: Ei. Löök tuleb sooritada ikkagi selle poole kasuks, nagu kohtunik määras mängu katkestamise järel, kuna uus määruste vastu eksimine toimus ajal, mil pall polnud mängus. Teine eksimus laheneb mängija väljalt eemaldamisega (või märkusega, hoiatusega).

129. Küsimus: Millal võib kohtunik mängu peatada?

Vastus: Kohtunik võib mängu peatada igal ajal, kui tema veendumuse kohaselt on toimunud määruste sihilik rikkumine mõne mängija või meeskonna poolt. Samuti peatab kohtunik mängu, kui pall on läinud üle külge- või otsajoonte ja värava puhul.

130. Küsimus: Kas kohtunik peab mängu peatama tingimata igasuguse määruste rikkumise puhul?

Vastus: Ei, see pole kohustuslik juhul, kui kohtunik on veendunud, et määruste vastu eksimine polnud sihilik ja mängu peatamine võib tema arvates kasuks olla eksinud poolele.

131. Küsimus: Kas kohtunik peab mängu peatama, kui keegi mängijaist on saanud tõsiselt vigastada, ilma et selles oleksid süüdi vastasmängijad, ja kui ta ei suuda oma jõul väljalt lahkuda?

Vastus: Kohtunik on niisugusel korral kohustatud mängu peatama ja ootama, kuni vigastatule on antud esmaabi ja ta väljalt ära viidud.

132. Küsimus: Kuidas jätkub mäng pärast seesugust juhtu?

Vastus: Mäng jätkub uuesti nn. „kohtunikupalliga”.

133. Küsimus: Kas kohtunikul on õigus mängu peatada-katkestada niisugusel juhul, kui pealtvaatajad segavad mängu ja väljale tungivad võõrad isikud, või muul taolisel põhjusel?

Vastus: Kohtunikul on selleks õigus.

134. Küsimus: Kas kohtunikul on õigus mängu peatada mõne mängija distsiplineerimatu käitumise puhul (sobimatud hüüded, märkused kohtuniku ja vastasmängijate kohta jne.)?

Vastus: Kohtunikul on õigus mängu peatada, teha mängijale märkus või hoiatus või eemaldada ta koguni mängust. Mäng jätkub vabalöögiga vastasmeeskonna kasuks.

135. Küsimus: Kas kohtunikul on õigus mängu enne määrustes ette nähtud aega lõpetada?

Vastus: Kohtunikul on seda võimalust õigus rakendada järgmistel juhtudel: a) mängu ajal tekkinud suuremala-

tusliku loodusliku või muu õnnetuse (torm, tulekahju jne.) puhul; b) pealtvaatajate segamisel mängukäiku, kui neid ei suudeta korrale kutsuda; c) palli puudumisel (kui mängus olnud kui ka tagavarapall on muutunud kõlbmatuks); d) väravate purunemise puhul, nii et neid ei saa kiiresti parandada; e) ühe meeskonna distsiplineerimatu käitumise puhul; f) kui ühte meeskonda on jäänud vähem kui 8 mängijat; g) kõigil niisugustel juhtudel, mil võistluse lõpuleviimiseks puuduvad normaalsed tingimused.

Enne aga, kui kohtunik katkestab-lõpetab mängu enne normaalaega, peab ta kõiki võimalusi ja olukordi, mis teda mängu katkestamise otsust sundisid tegema, põhjalikult kaaluma. Enne otsuse langetamist peab kohtunik arvestama veel rea hoiatavate-korralekutsuvate vahenditega: tegema meeskonnale hoiatuse, välja kutsuma võistluspaiga administratsiooni ja ootama korralekutsumise vahendite tulemusi. Kui kohtunik on otsustanud mängu siiski katkestada, peab ta seda tegema kindlalt ja resolutselt. Tal pole õigust mängu pärast selle otsuse teatavaks tegemist uuesti jätkata.

136. Küsimus: Kuidas peab kohtunik toimima mängu enneaegse lõpetamise puhul?

Vastus: Kohtunik on kohustatud koostama selle kohta akti, märkides sinna kõik põhjused, mis sundisid teda selle otsuse tegemiseks. Akt saadetakse vastavale kehakultuuri- ja spordikomiteele.

137. Küsimus: Kas kohtunikul on õigus eemaldada mängijat mänguväljalt toore mängu pärast või distsipliinõuete jämeda rikkumise eest ilma eelneva hoiatuseta?

Vastus: Jah, kohtunik võib mängija eemaldada ilma igasuguse hoiatuseta.

138. Küsimus: Mida peab kohtunik tegema enne mängu algust?

Vastus: Ta peab kontrollima väljaku mõõteid, palli, mängijate jalatseid ja võistlusdressi, nõudes ilmnenuid puuduste viivitamatut kõrvaldamist.

139. Küsimus: Kas kohtunik võib enne mängu algust teha mängijale hoiatuse või keelata tal mängust osavõtu, kui mängijal ei vasta võistlusdress määruste nõuetele või ta käitub distsiplineerimatult?

Vastus: Jah, kohtunikul on selleks õigus.

140. Küsimus: Kas on lubatud kellelgi peale kohtuniku,

piirikohtunike ja mängijate tulla mängu ajal võistlusväljakule?

Vastus: Ei, mitte kellelegi peale ülalmärgitute pole see lubatud.

141. Küsimus: Kas on tarvilik mängu peatada, kui üks mängijaist on saanud kergesti vigastada ja vigastatu on võimeline ilma kõrvalise abita väljalt lahkuma?

Vastus: Ei ole tarvis mängu peatada.

142. Küsimus: Kes täidab jalgpallivõistluse ajal ajamõõtja ülesandeid?

Vastus: Aega võtab kohtunik ise, kuna tema üksinda vastutab selle eest, et mänguaeg vastaks määruste nõuetele.

143. Küsimus: Kas kohtunik võib määrustega kindlaks määratud mänguaega lühendada või pikendada?

Vastus: Lühendada mänguaega kohtunik ei tohi, kuid mänguaja pikendamiseks on tal õigus.

144. Küsimus: Millal võib kohtunik mänguaega pikendada, aega juurde lisada?

Vastus: Kohtunikul on õigus aega juurde lisada järgmistel juhtudel: a) vigastadasaanud mängija abistamise tõttu tekkinud ajakaotuse puhul; b) väravate kordaseadmiseks kulunud aja puhul; c) mänguväljakule tulnud pealtvaatajate eemaldamisest tingitud ajakaotuse puhul; d) pealtvaatajate segamise puhul mängukäiku; e) tagavarapalli mängu toomise ootel tekkinud ajavahemiku puhul; f) 11-meetri karistuslöögi sooritamiseks, kui see määrati poolaja või mängu viimaseil sekundeil ning löögi sooritamiseks ei jätku aega määrustes lubatud normaalajast; g) kõigil teistel võimalikel mängukatkestamise juhtudel, kui kohtunik peab seda tarvilikuks arvestada.

145. Küsimus: Kui kaua peab kohtunik ootama vigastatud väravate kordaseadmise puhul, võistlusväljakul korraloomise puhul (väljale tulnud kõrvaliste isikute eemaldamisel), tagavarapalli ootamisel jne.?

Vastus: Murdunud väravapostide või äkitselt puhkenud loodusnähtuste (suured vihmavalangud, äike, torm) puhul, mis pidurdavad võistluse läbiviimist normaalseis tingimuses, samuti sel puhul, kui mänguväljak nende nähtuste tulemusel on muutunud kõlbmatuks, võib kohtunik mängu katkestada, kusjuures vaheaeg ei tohi kesta üle 30 minuti.

Kohtunik võib veel mängu katkestada, kuid mitte rohkem kui 10-ks minutiks, järgmistel juhtudel: a) kui meeskonda

on jäänud vähem kui 8 mängijat (meeskond alustas mängu mittetäielikus koosseisus või osa mängijaid lahkus väljalt vigastuste tõttu) ja ta palub kohtunikult luba tagavaramängija mängutulekuks või vigastatute asendamiseks; b) korra loomiseks mänguväljakul (kõrvaliste isikute eemaldamiseks) ja c) tagavarapalli saamiseks jne.

146. Küsimus: Kas võib kohtunik aega juurde arvestada, kui mängijad viidavad sihilikult aega sellega, et löövad palli mänguväljakult järjekindlalt välja ja ilmse venitamise teostavad ka kohaltlööke?

Vastus: Ei. Niisugusel juhul ei tohi kohtunik aega juurde arvestada.

Et vältida seesuguseid mängijate poolt üritatavaid sihilikke ajaviitmisi mängus, peab kohtunik esimesel korral tegema süüdlasele märkuse ja hiljem, sama vea kordumisel, mängija väljalt eemaldama.

147. Küsimus: Kui kohtunik arvestab aega kaotsiläinud minutite arvel juurde, kas ta peab sellest teatama meeskondade kaptenitele?

Vastus: Jah, ta peab sellest meeskondade kaptenitele kohustuslikult teatama. Protesteerida aja juurdearvestamise vastu ei saa.

148. Küsimus: Mis on kohtunikul soovitatav teha võimalike vigade või eksituste vältimiseks mänguaja arvestamisel?

Vastus: Mängu algul on soovitatav asetada kella (kui pole stopperit) minutiosuti „12”-le, et oleks lihtsam arvestada 45 minutit, mis on mängu ühe poolaja pikkuseks. Kui kohtunikul on stopper, siis pole halb kasutada samal ajal veel ka harilikku ajamõõtjat.

149. Küsimus: Kas piirikohtunikud on ühtlasi ka kohtunikule abilisteks mänguaja mõõtmisel?

Vastus: Harilikult kohtunik veendub enne mängu algust, kas tema ja piirikohtunike ajanäitajad näitavad täpselt üht aega. Ta nõuab ka piirikohtunikelt, et need jälgiksid mängu täpset algust ja ka lõppu.

Piirikohtunik võib kohtunikule signaliseerida mänguaja lõppemisest, kuid lõppotsuse teeb kohtunik. Tema otsus on lõplik.

150. Küsimus: Missugusele poolajale võib kohtunik juurde arvestada kaotsiläinud aega?

Vastus: Aega võib juurde arvestada ainult sellele poolajale, mil toimus ajakaotus.

151. Küsimus: Millal on kohtunik kohustatud andma signaali (vile) mängu alguseks ja lõpetamiseks, peatusteks ja jätkamiseks?

Vastus: Mängu algust vilistab kohtunik siis, kui ta on veendunud, et kõik mängijad on asunud oma kohale, s. t. nad asuvad oma väljakupoolel ja nõutaval kaugusel väljaku keskpunktis asuvast pallist.

Mängu kummagi poolaja lõpetamiseks annab kohtunik vilega märku pärast 45. mänguminutit (kui mängus pole olnud pidurdavaid ajakulutusi, vt. küsimus 144).

Mängu peatamiseks annab kohtunik vilega märku, kui tema arvates on: rikutud mängu määrusi, kui löödi värav, kui kohtunik peab seda tarvilikuks mõnel muul põhjusel (mängijate vigastused, kõrvaliste isikute väljaletulek, pealtvaatajate segamine mängu käigusse, väravapostide purunemine, palli vigastus, äike, torm, suur vihma-valang jne.).

Mängu jätkamiseks löögiga kohalt (11-meetri löök, nurgalööök, algilööök) annab kohtunik vilega loa otsekohe, kui ta on veendunud, et pall asetati löögiks õigele kohale ja mängijad asuvad väljakul määruste nõuete kohaselt.

152. Küsimus: Kas palli sisseviskel küljelt on vaja kohtuniku vile-märguannet?

Vastus: Ei. Külje-sisseviskel ei ole vileta vaja.

153. Küsimus: Kas kohtunik peab vilega märkima palli minekut üle külj- ja otsajoonte?

Vastus: Kohtunikepraktika selles küsimuses on järgmine: kui pall läheb selgesti nähtavalt ründava poole mängija löögist või puutest üle külj- või otsajoone, siis tavaliselt kohtunik ei vilista.

154. Küsimus: Kas võib lubada kohalt-lööke ilma kohtuniku vileta?

Vastus: Jah võib, välja arvatud alglöögi, nurgalöögi ja 11-meetri karistuslöögi puhul.

155. Küsimus: Kuidas peab kohtunik reageerima iga-sugustele mänguaja sihiliku venitamise ja pidurdamise nähtustele vabalöögi, karistuslöögi ja 11-meetri karistuslöögi sooritamisel, palli sisseviskel küljelt, samuti palli sihilikul väljalt kaugele lennutamisel?

Vastus: Kohtunik peab seesugustesse katsetesse suhtuma kui distsiplineerimatusse käitumisse. Ta peab süüdlased korrale kutsuma, tehes hoiatuse. Sama eksimuse kordamisel võib kohtunik mängija mängust eemaldada.

156. Küsimus: Kuidas peab kohtunik toimima mängijale märkuse või hoiatuse tegemisel ja mängija eemaldamisel väljakult?

Vastus: Kohtunik peab nõudma, et määruse vastu eksinud mängija ilmuks tema juurde. Kohtunik kutsub mängijat nimeliselt ja teatab talle siis selgelt ja täpselt oma otsusest.

157. Küsimus: Kas on vajalik, et kohtunik teatab meeskonna kaptenile tema poolt tehtud märkustest ja hoiatustest mängijaile?

Vastus: See on soovitav, kuigi ta määrustega pole nõutav. Praktika on näidanud, et niisugune informatsioon annab häid tulemusi, sest meeskonna kapten rakendab oma poolset vahendeid kohtuniku poolt märgitud puuduste ja mängijate käitumise suhtes.

158. Küsimus: Kas meeskonna kaptenil on õigus mängu ajal kohtuniku poole pöörduda ja missugused kõnelused on sel puhul lubatud?

Vastus: Meeskonna kaptenil on õigus pöörduda kohtuniku poole viisakas vormis esitatud ükskõik missuguse palvega.

Meeskonna kaptenil ei ole aga õigust protesteerida kohtuniku otsuste vastu või vaielda saadud vastuse puhul. Samuti ei tohi meeskonna kapten avaldada oma arvamist või seisukohta kohtuniku otsuste puhul jne. Kohtunik pole kohustatud täitma kõiki meeskonna kapteni poolt esitatud palveid. Oma vastused peab kohtunik avaldama lühidalt ja resoluutselt.

159. Küsimus: Kas mängijad tohivad pöörduda kohtuniku poole küsimustega või palvetega?

Vastus: Ei, see pole mängijaile lubatud, välja arvatud erandjuhud, mil mängija peab ajutiseks või mängu lõpuni mängust lahkuma. Samuti on mängija pöördumine kohtuniku poole lubatud, kui ta tuleb mängu pärast võistluse algust. Kõigil niisugustel juhtudel peab mängija isiklikult kohtuniku poole pöörduma.

160. Küsimus: Mida peab iga kohtunik mängu juhtimisel tungivalt arvestama?

Vastus: Seda, et tema otsused oleksid kiired ja kategoorilised, et ta mängijaile karistuste määramisel oleks ettevaatlik, ja et ta vastuvaidlematult rakendaks oma otsuseid.

161. Küsimus: Missugune väga oluline õigus on antud

kohtunikule määruste paragrahvis 12 võitluses toore mängu vastu?

Vastus: Kohtunikul on selle paragrahvi alusel õigus mängu peatada igal juhul, kui mõni mängija tema arvates mängib teisi ohustavalt.

162. Küsimus: Kuidas peab kohtunik suhtuma võistlejate meeskondade esindajatesse ja treeneritesse?

Vastus: Kohtunik peab nii võistluse ajal kui ka vahel ajal hoiduma kõnelustest nendega mängu ja kohtuniku otsuste kohta. Pärast mängu lõppu on meeskonna esindajal ja treeneril õigus pöörduda kohtuniku poole palvega, et ta selgitaks mängijate eksimusi määruste vastu.

163. Küsimus: Kas on lubatav, et mängu ajal seisaks keegi väravate juures, kõnniks mänguväljaku piiride lähisel või annaks mängijatele juhiseid ning nõu?

Vastus: Ei, see pole kellelegi lubatav. Vastavalt määrustele (juhised § 5 juurde) peavad treener ja teised ettenähtud ametiisikud asuma võistluse ajal väljaspool mänguväljaku lähiseid, otsajoone taga, mitte ligemal kui 4 meetrit, asetusega nurgalipu ja karistusala joone vahel. Liikumine piki väljakut ja juhiste andmine mängijatele on samuti keelatud.

164. Küsimus: Kes on vastutav korra eest staadionil nii mängu ajal kui ka pärast selle lõppu?

Vastus: Korra eest staadionil vastutab võistlust korraldava organisatsioon (väljaku valdaja).

165. Küsimus: Mida on kohtunik kohustatud tegema kohe pärast võistluse lõppu?

Vastus: Kohtunik peab koostama mängu kohta võistlusaruande, märkides sellesse kõik mängijaile ja meeskonnale tehtud hoiatused ja nimetades ühtlasi põhjused, mis sundisid teda mängijat väljalt eemaldama. Kohtunik märkib võistlusaruandesse ka mängutulemuse ja kinnitab allkirjaga kogu aruande. Kohtunikekogus peab kohtunik esinema põhjaliku ettekandega mängu läbiviimise kohta.

166. Küsimus: Kas ja kes võib avaldada protesti kohtuniku otsuste ja tegevuse vastu?

Vastus: Kohtuniku otsuste ja tegevuse vastu võib protesti avaldada mängust osavõtnud meeskond võistlust korraldava organisatsiooni ees. Protest esitatakse kirjalikult.

Sellest, et protest esitatakse, peavad meeskonna esindaja ja treener teatama kohtunikule kohe mängu lõpul, lisades juurde ka protesti avaldamise põhjused.

Protesti avaldamise kohta on tingimata vajalik kanda vastav märkus võistlusaruandesse (protokolli).

Protest arutatakse läbi kohtunikekogus, tema otsus aga kinnitatakse vastava kõrgema organisatsiooni poolt.

167. Küsimus: Mille vastu võib protesti avaldada?

Vastus: Kohtuniku ebaõige otsuse puhul võib protesti avaldada üksnes siis, kui viga on võimalik tõestada ilma tunnistajate seletusteta. Ei ole mõtet avaldada protesti kohtuniku tegevuse vastu, kui ta näiteks määras vabalöögi toorutseva mängu eest või tema oletatava vea puhul sulu-seisu fikseerimisel jne.

Küll aga võib protestida näiteks kohtuniku niisuguste otsuste vastu, nagu värava tunnistamine vabalöögist, s. t. kui pall läbis väravajoone, puutumata enne seda ühtki mängijat.

Samuti on alus protesti avaldamiseks juhul, kui kohtunik tunnistab alglöögist vahetult saavutatud värava seadusepäraseks väravaks. Protest esitatakse kapteni, treeneri või meeskonna esindaja poolt ainult mängu lõpul, võistlusaruande koostamisel. Mängu ajal on aga kõik mängijad väljakul kohustatud täitma kohtuniku otsust.

168. Küsimus: Kuidas peab kohtunik mängu ajal väljakul liikuma ja asetuma?

Vastus: Kohtunik peab väljakul valima endale positsiooni nii, et kõik väljal toimuv oleks hästi näha ja et ta mängijaid ei segaks.

Kõigi kohaltlöökidest puhul liikumatu palli pihta (alglöök, vabalöök, karistuslööök, 11-meetri karistuslööök, nurgalööök ja lahtilööök väravaesiselt) peab kohtunik asetuma nii, et ta võiks: a) jälgida löögi sooritamise vastavust määrustele; b) lülituda otsekohe pärast löögi sooritamist mängukäiku, s. t. olla võimeline nägema palli ja mängijaid ning sooritatud löögi tulemusi. Mängu ajal liigub kohtunik väljaku ühel küljel küljoone piirkonnas, liginedes, vastavalt olukorra vajadustele, väravaile või väljaku keskjoonele.

§ 6. PIIRIKOHTUNIKUD

169. Küsimus: Mitu piirikohtunikku määratakse mängule?

Vastus: Kaks. Nad on kohtuniku abideks.

170. Küsimus: Kus asetsevad piirikohtunikud mängu ajal?

Vastus: Mõlemad piirikohtunikud asetsevad ühel väljaku küljel, jagades selle omavahel pooleks keskjooneni.

171. Küsimus: Mis kuulub piirikohtunike kohustuste hulka?

Vastus: Piirikohtunike kohustuste hulka kuulub: lipukesega signaliseerida palli väljumisest mänguväljalt, näidata, kummal poolel on palli sisseviskeõigus, õigus nurgalöögi sooritamiseks või väravaesise lahtilöögi õigus. Piirikohtunik aitab kohtunikku mängu määrustekohasel läbiviimisel.

172. Küsimus: Millega võib piirikohtunik kohtunikule abi osutada mängu läbiviimisel?

Vastus: Piirikohtunikul on õigus juhtida lipu tõstmisega kohtuniku tähelepanu ilmsetele määrusterikkumistele. Vaheajal ja mängu lõpul kannab piirikohtunik kohtunikule ette kõigist märgatud määrusterikkumistest mängijate poolt, mis tema arvates jäid kohtuniku poolt tähele panemata.

Piirikohtunik märgib ka mängu täpse alguse ja lõppemise aja (lipuga signaliseerimist mängu lõpul ei praktiseerita, kui kohtunik pole andnud vastavat juhist).

173. Küsimus: Mida peab kohtunik tegema, kui ta märkab, et piirikohtunik signaliseerib määrusterikkumisest?

Vastus: Kohtunik peab mängu peatama ja, kui tal endal puudub selgus, piirikohtunikult pärima signaliseerimise põhjust.

Mängumääruste § 6 juhistes soovitatakse kohtunikul niisugustel juhtudel piirikohtunikega konsulteerida ja tegutseda määrusterikkumise suhtes vastavalt neilt saadud andmetele.

Lõpliku otsuse tegemine kõigis mängukäiku ja tulemusse puutuvais küsimusis kuulub kohtunikule.

174. Küsimus: Kas piirikohtunikul on õigus nõuda tema seisukoha arvestamist ja mitte nõustuda kohtuniku otsusega?

Vastus: Ei ole. Ta peab alluma kohtuniku otsusele.

175. Küsimus: Kuidas peab toimima piirikohtunik juhul, kui kohtunik pöördub tema poole informatsiooni saamiseks mängu kestel aset leidnud määrusterikkumiste ja arusaamatuste kohta?

Vastus: Piirikohtunik on kohustatud andma objektiivse

ja täpse seletuse kõigest, mida ta nägi. Kui kohtunik palub, siis ta avaldab ka oma arvamust mängu kohta. Piirikohtunikud peavad kogu mängu kestel hoolikalt jälgima, et olla igal hetkel valmis kohtunikule ette kandma kõigest tema töötsoonis toimunust.

176. Küsimus: Missuguseid mänguolukordi ja määrusterikkumisi fikseerivad täielikult piirikohtunikud ja missugustel juhtudel otsustab kohtunik harilikult piirikohtunike juhiste järgi?

Vastus: Niisugusteks mänguolukordadeks on kindlaks-määramine, kumb pooltest sooritab sisseviske ja sisseviske vigade fikseerimine tema jälgida oleval väljakuosal.

Palli üle küljjoone minekut sellel väljakupoolel, kus asub kohtunik, samuti palli sisseviske õiguse järele ning seejuures esinevaid vigu jälgib kohtunik ise.

177. Küsimus: Mida peavad kohtunikekogu poolt määratud piirikohtunikud alati arvestama?

Vastus: Nad peavad teadma, et nad vastutavad koos kohtunikuga mängu täpse läbiviimise eest.

178. Küsimus: Kas kohtunikul on õigus mängu kestel asendada piirikohtuniku teise?

Vastus: Kohtunikul on selleks õigus, kui piirikohtuniku tegevus ei vasta nõuetele või see segab mängu normaalset läbiviimist. Asendamise põhjustest teatab kohtunik sellele kohtunikekogule, kuhu kuulub asendatud piirikohtunik.

179. Küsimus: Kuidas peavad piirikohtunikesse suhtuma mängijad?

Vastus: Mängijad on kohustatud alluma piirikohtunike juhistele. Lubamatu on vaidlemine piirikohtunikega sisseviske õiguse pärast.

§ 7. MÄNGU KESTUS

180. Küsimus: Kui pikk on normaalne mänguaeg?

Vastus: Mänguaeg on 90 minutit. See on jagatud kaheks 45-minutiliseks poolajaks 10-minutilise vaheajaga puhkuseks.

181. Küsimus: Missugune on mängu kestus, kui võistlustingimuste kohaselt on kindlasti vaja selgitada mängu võitjat (võistlused niisuguse võistluskorra kohaselt, kus kaotaja langeb konkurentsist välja), ettenähtud normaal-mänguajal aga oli mängutulemuseks viik?

Vastus: Niisugusel korral määrab kohtunik 30-minutilise lisaaja, mis jagatakse kaheks 15-minutiliseks mängupooleks. Kui ka selle lisaaja jooksul võitjat ei selgitata, siis toimub järgmisel päeval uus mäng.

182. Küsimus: Kuidas selgitatakse lisaajal alglöögi ja väljakupoolte küsimus?

Vastus: Loosiga.

183. Küsimus: Kas lisaaja puhul toimub kahe mängupoole vahel mängukatkestus?

Vastus: Jah, mäng katkestatakse pärast esimest 15 minutit ainult selleks, et meeskonnad võiksid vahetada väljakupooli, mitte aga puhkamiseks.

184. Küsimus: Missugusest momendist alustab kohtunik mänguaja arvestamist?

Vastus: Õigesti sooritatud alglöögist.

185. Küsimus: Kas võib ja peab kohtunik teatud põhjustel kaotsiläinud aja (õnnetus mängijaga, kõrvaliste isikute segamine mängukäiku jne.) juurde arvestama?

Vastus: Jah — võib ja peab (vt. täpsemalt sellest küsimustes-vastustes 144, 146 ja 147).

186. Küsimus: Kes määrab kindlaks kaotsiläinud aja?

Vastus: Ainult kohtunik.

187. Küsimus: Kas kohtunikul on õigus pikendada vaheaega üle 10 minuti?

Vastus: Jah, see on lubatud, kui see on tingitud erisjaoludest (kaugel asuv riietumisruum, näitlike võistluste läbiviimine jalgpallivõistluse vaheajal jne.).

§ 8. MÄNGU ALGUS

Alglöök

188. Küsimus: Kuidas määratakse kindlaks, missugune meeskond saab alglöögi sooritamise õiguse?

Vastus: Enne mängu algust teostab kohtunik koos meeskondade kaptenitega loosimise, selgitades poolevaliku ja alglöögi sooritamise õiguse. Valib meeskond, kes sai loosimisel valimisõiguse.

189. Küsimus: Kus toimub väljakupoolte loosimine — kas mänguväljal või ruumis?

Vastus: Loosimine toimub võistlusväljakul.

190. Küsimus: Kuhu asetatakse pall alglöögiks?

Vastus: Pall asetatakse märgile väljaku keskjoonel.

191. Küsimus: Kuidas algab mäng?

Vastus: Kohtuniku märguande (vile) järel sooritab üks selle meeskonna mängijaid, kes valis loosimisel alglöögi õiguse, väljaku keskpunktis liikumatult seisva palli pihta jalaga löögi.

192. Küsimus: Missuguses suunas tuleb sooritada alglöök?

Vastus: Löök tuleb tingimata suunata vastase väljakupoole suunas.

193. Küsimus: Kas karistatakse mängijat, kes sooritas alglöögi ebaõigesti, nii et pall löödi keskjooone taha oma väljakupoolele või pall veeres piki keskjooant?

Vastus: Ei, selle vea eest ei karistata, vaid alglöök tuleb sooritada uuesti.

194. Küsimus: Kus peavad asetsema mängijad alglöögi sooritamise hetkel?

Vastus: Alglööki sooritava meeskonna liikmed võivad alglöögi sooritamisel seista seal, kus see neile on taktikaliselt parem. Nad võivad seista kas või palli kõrval, kuid keskjoonest oma väljakupoolel. Ka vastaspoole mängijad peavad asuma oma väljakupoolel, pallile mitte ligemal kui 9 meetrit (vt. keskringist küsimus-vastus 201).

195. Küsimus: Millal loetakse pall mängus olevaks?

Vastus: Pall loetakse mängus olevaks, kui ta on läbinud maal või õhus pikkuse, mis vastab ta ümbermõõdule, s. t. kui pall on teinud terve ringi.

196. Küsimus: Mida tähendab mõiste „pall on mängus“?

Vastus: See tähendab, et kõigil mängijail on sellest hetkest alates õigus palli puudutada-mängida.

197. Küsimus: Missugused kitsendused on kehtivad alglöögi sooritanud mängija suhtes?

Vastus: See mängija võib pärast alglöögi sooritamist palli teistkõrdselt mängida alles siis, kui ükskõik missugune teine mängija seda vahepeal on puutunud.

Olgu märgitud, et see kitsendus on kehtiv ka kõigi teiste kohaltlöökidest-sooritajate kohta.

198. Küsimus: Kui mängija, kes sooritab alglööki, puudutab siiski enne palli, missuguse karistuse peab kohtunik määrama?

Vastus: Kohtunik määrab vabalöögi vastaspoole kasuks.

199. Küsimus: Missugused vead võivad ilmnedal alg-
löögi sooritamisel?

Vastus: Vead võivad olla järgmised: a) pall lükatakse keskjoone taha või piki keskjoont (mitte vastase väljaku-
poole suunas); b) palli teistkordne puutumine alglöögi-
sooritaja poolt; c) alglöögi õigust omava meeskonna män-
gijad jooksevad enne löögi sooritamist vastase väljakupoo-
lele; d) teise poole mängijad tungivad enne alglöögi soo-
ritamist keskringi või vastase väljakupoolle.

200. Küsimus: Kas võib alglöögist vahetult, ilma et
pall puudutaks ühtki mängijat, saavutada väravat?

Vastus: Ei või. Määrustekohaselt seda väravaks ei
loeta. Kohtunik määrab lahtilöögi väravaesiselt.

201. Küsimus: Missugused märkjooned võimaldavad
kohtunikul jälgida alglöögi määrustepärast sooritamist?

Vastus: Keskjoon, keskring, raadiusega 9 meetrit, ja
märk väljaku keskpunktis.

Pärast värava saavutamist

202. Küsimus: Kuidas jätkub mäng uuesti pärast
värava saavutamist?

Vastus: Mäng jätkub lahtilöögiga väljaku keskpunktist,
kusjuures löögi sooritab selle meeskonna mängija, kellele
löödi värav.

Pärast vaheaega

203. Küsimus: Kuidas jätkub mäng pärast vaheaega-
puhkeperioodi?

Vastus: Mäng jätkub lahtilöögiga väljaku keskpunktist,
kusjuures löögi sooritamise õigus on meeskonnal, kes alg-
lööki ei sooritanud.

204. Küsimus: Kuidas algab mäng lisaaegade puhul?

Vastus: Mäng algab selle meeskonna alglöögiga, kes
võitis selle õiguse loosiga. Pärast 15-minutilist mängu
vahetavad meeskonnad väljakupooled ja mäng jätkub teise
meeskonna lahtilöögiga.

Pärast mitmesuguseid mängukatkestamisi („Kohtunikupall“)

205. Küsimus: Kuidas jätkub mäng pärast katkestamist niisugusel korral, mille põhjust määrustes pole ette nähtud? Kuidas toimida siis, kui pall ei läinud vahetult enne mängu peatamist üle külge- ega ka otsajoone?

Vastus: Mäng jätkub niisugusel juhtumil nn. „kohtunikupalliga“ või „vaieldava palliga“.

206. Küsimus: Kus toimub „kohtunikupalli“ kukutamine?

Vastus: „Kohtunikupalli“ kukutamine toimub sellel kohal mänguväljakul, kus ta oli mängukatkestamise (kohtuniku vile) hetkel.

207. Küsimus: Kas on võimalik „kohtunikupalli“ visata ka otsajoonel?

Vastus: Jah on, kui pall oli kohtuniku arvates tõepoolest mängu peatamise ajal otsajoonel.

208. Küsimus: Kuidas teostatakse „kohtunikupalli“ kukutamist?

Vastus: Kohtunik võtab palli käte vahele, tõstab selle rinna kõrgusele ja laseb siis kukkuda.

209. Küsimus: Millal loetakse pall „kohtunikupalli“ kukutamise järel mängus olevaks, s. t. millal teda võib puudutada iga mängija?

Vastus: Pall loetakse mängus olevaks hetkest, mil ta puudutas maad.

210. Küsimus: Kuidas peab toimima kohtunik niisugusel korral, kui „kohtunikupall“ kukub või põrkab väljapoole väljakupiire või läheb üle otsajoone, enne kui teda saab puutuda ükski mängija?

Vastus: „Kohtunikupall“ kuulub kordamisele.

211. Küsimus: Kuidas toimib kohtunik mängijaga, kes puudutab palli enne, kui pall on puudutanud maad?

Vastus: Mängijat ei karistata, vaid „kohtunikupall“ kuulub kordamisele.

Kui kohtunik näeb, et „kohtunikupalli“ kukutamisel üks ja sama mängija rikub sihilikult määrusi, on tal õigus lugeda selle mängija teoviisi distsiplineerimatuks ja lange-
tada vastav otsus kas märkuse, hoiatuse või mängust eemaldamise näol.

212. Küsimus: Kas kohtunik peab „kohtunikupalli” kukutamisel vilistama?

Vastus: Ei, „kohtunikupalli” teostamisel kohtunik ei vilista.

§ 9. PALL MÄNGUS JA PALL MÄNGUST VÄLJAS

213. Küsimus: Mida tähendab mõiste — pall on mängus?

Vastus: See tähendab, et kõigil mängijail on õigus teostada lööke palli pihta ja võidelda palli pärast.

214. Küsimus: Millal on pall mängust väljas?

Vastus: Pall loetakse mängust väljas olevaks järgmistel juhtumitel: kui pall ületas mänguväljaku piirid; kui mäng on kohtuniku poolt peatatud või kui pall on asetatud kohale löögi sooritamiseks kohalt (nurgalöök, alglöök, 11-meetri karistuslööök); kui toimub sissevise küljelt, kuid löök või sissevise ise pole veel sooritatud ja löögiõigus või sisseviskeõigus on ainult ühel mängijal — sel juhul on pall kõigile ülejäänutele „mängust väljas”.

215. Küsimus: Millal siis pall läheb mängust välja?

Vastus: Pall loetakse mängust väljunuks, kui ta on maad mööda või õhus täielikult ületanud küljjoone või otsajoone.

216. Küsimus: Kas loetakse pall mängust väljunuks, kui ta põrkub väljale väravapostidest või nurgalipu vardest?

Vastus: Ei, pall loetakse mängus olevaks.

217. Küsimus: Pall põrkab vastu kohtunikku või vastu piirikohtunikke, jäädes väljakule. Kas tuleb mäng peatada?

Vastus: Ei tule. Pall on endiselt mängus.

218. Küsimus: Vahel juhtub, et mängijad katkestavad mängimise, arvates, et toimus määrusterikkumine ja kohtunik peatab mängu. Kas võib niisugusel juhul arvestada, et pall on mängust väljas?

Vastus: Mitte mingil juhul, kuna kohtunik ei vilistanud ega peatanud mängu, mille tõttu pall on mängus.

219. Küsimus: Mida peavad kohtunik ja piirikohtunik hoolikalt vältima?

Vastus: Nad peavad vältima seda, et pall neid ei tabaks.

220. Küsimus: Kas tuleb pidada soovitavaks, et kohtunik asuks pallist võimalikult kaugel?

Vastus: Ei. Mitte mingil tingimusel. Vastupidi — kohtunik peab üritama olla pallile nii lähedal kui vähegi võimalik, kuid positsioon tuleb valida nii, et ta ei segaks mängu käiku (vt. küsimus-vastus 168).

221. Küsimus: Mida võib soovitada piirikohtunikele?

Vastus: Võimalikult vähem minna mänguväljakule, liikuda piki külgjoont väljaspool väljakut umbes poolemeetrilise või meetrilise distantsiga.

222. Küsimus: Kas loetakse pealelööb väravaks, kui pall ületas väravajoone kas põrkest kohtuniku või piirikohtuniku vastu?

Vastus: Jah, loetakse.

223. Küsimus: Pall väljus üle väljaku piiride, puudutades aga enne seda kohtunikku või piirikohtunikku. Kuidas tuleb nüüd mängu jätkata?

Vastus: Mäng jätkub kas külje-sisseviskega, nurgalöögiga, lahtilöögiga väravaesiselt olenevalt sellest, missugune mängija lõi palli viimasena, enne kui see puudutas kohtunikku või piirikohtunikke.

224. Küsimus: Juhtub, et pall ületab õhus külgjoone või otsajoone ja pöördub tuule tõttu uuesti väljaku piiridesse. Kas pall loetakse mängus olevaks?

Vastus: Ei, ei saa lugeda. Niisugusel korral kohtunik ja piirikohtunikud peavad eriti hoolikalt jälgima palli lendu ja õigeaegselt fikseerima hetke, mil pall ületab väljakupiiri.

225. Küsimus: Millal arvestatakse, et pall on ületanud väljaku piirid?

Vastus: Pall loetakse väljas olevaks ainult siis, kui kogu pall on ületanud piirjoone.

226. Küsimus: Kas võib lugeda palli mängust väljas olevaks, kui ta keerleb mööda külg- või otsajoont?

Vastus: Ei või.

227. Küsimus: Kas mängijail on õigus mängu katkestada, kui piirikohtunik lehvitab lippu märgiks, et pall ületas külgjoone?

Vastus: Ei, mängijail pole alust mängu katkestamiseks. Piirikohtuniku lipulehvitamine on signaaliks ainult kohtunikele, kes peatab mängu vilega, kui ta nõustub piirikohtuniku seisukohaga.

Ainult niisugustel juhtudel, mis on ette nähtud küsimus-vastuses 153, võib kohtunik vastavalt mängumääruste § 9 juhistele jätta vile andmata, kuid mäng katkestatakse siiski.

§ 10. MÄNGU TULEMUS

228. Küsimus: Mis on mängu sihiks?

Vastus: Lüüa pall vastasmeeskonna väravasse ja mitte lasta seda enda väravasse.

229. Küsimus: Mida nõutakse värava saavutamisel?

Vastus: Esijoones nõutakse, et pall oleks ületanud postide vahel oleva väravajoone täielikult.

Seejuures on oluline, et ründava meeskonna mängija ei kannaks, viskaks ega lööks palli väravasse kätega.

230. Küsimus: Kas värav loetakse määrustepäraseks, kui keegi kaitsva poole mängijaist löi, kandis või tõrjus palli väravast välja kätega?

Vastus: Jah, see värav loetakse määrustekohaseks.

231. Küsimus: Kas alglöögist vahetult saavutatud värav on määrustepärane?

Vastus: Ei ole (vt. küsimus-vastus 200).

232. Küsimus: Kas võib külje-sisseviskest vahetult saavutada värava?

Vastus: Ei, seda väravat ei arvestata.

233. Küsimus: Kas võib värava saavutada vahetult oma väravaesisest lahtilöögist?

Vastus: Ei või. Seda väravat ei arvestata.

234. Küsimus: Kas loetakse määrustele vastavaks vabalöögist vahetult saavutatud väravat?

Vastus: Ei loeta. Just selles ilmnebki vahe vabalöögi ja karistuslöögi vahel, et karistuslöögist võib otse värava saavutada, vabalöögist aga ei saa.

235. Küsimus: Kas nurgalöögist otse saavutatud värav loetakse määrustepäraseks?

Vastus: Jah loetakse.

236. Küsimus: Kas 11-meetri karistuslöögist otse saavutatud värav loetakse määrustepäraseks?

Vastus: Loomulikult, sest 11-meetri löök on karistuslöök.

237. Küsimus: Milles peab kohtunik värava fikseerimisel olema eriti kindlasti veendunud?

Vastus: Ta peab olema veendunud, et pall täielikult, kogu pinnaga ületas väravajoone postide vahel. Kohtuniku vile, mis fikseerib värava, peab olema õigeaegne, tugev ja veenev.

238. Küsimus: Millele peab kohtunik osutama erilist

tähelepanu värvavahi mängus värvajoonel ja selle otse-
ses läheduses?

Vastus: Vahetevahel mõni värvavaht püüab või tõrjub
kätega õhus olevat palli nii, et pall on enne seda juba üle-
tanud värvajoonel. Tuleb ette niisuguseid juhtusid, et
värvavaht viskab kätega püütud palli välja, viies palli see-
juures hoovõtul üle värvajoonel värvasse.

Just niisuguste võimaluste jälgimisel tuleb kohtunikul
olla eriti hoolikas. Kui kohtunik on kindlalt veendunud, et
pall ületas värvajoonel täielikult, fikseerib ta värava.

239. Küsimus: Mida tuleb kohtunikule soovitada, arves-
tades värava saavutamise suurt tähtsust?

Vastus: Kui on oodata väravalööke, tuleb olla võimali-
kult värava lähedal.

240. Küsimus: Mis aitab selleks oluliselt kaasa, et koh-
tunik võiks õigeaegselt ja täpselt otsustada värava saavu-
tamist?

Vastus: Värava saavutamise hetke aitab täpselt kind-
laks määrata hästi märgitud ja selgesti nähtav värvajoonel.

241. Küsimus: Kas võib kohtniku otsuse vastu värava
saavutamise tunnistamises vajelda?

Vastus: Ei, selle vastu vaielda ei saa. Kohtniku otsus
värava tunnistamise kohta on lõplik.

242. Küsimus: Kuidas määratakse kindlaks mängu lõp-
lik tulemus?

Vastus: Kohtunik fikseerib mängutulemuse meeskon-
dade poolt saavutatud värvate alusel. Võrdse värvate-
seisu puhul või värvateta mängutulemuse puhul loetakse
mäng viigiga lõppenuks.

§ 11. SULUSEIS (OFSAID)

243. Küsimus: Millal on mängija suluseisus?

Vastus: Mängija osutub suluseisus olevaks, kui ta asub
vastasmeeskonna väljakupoolel eespool palli, kui temast
eespool pole kaht vastasmeeskonna mängijat (selle hulgas
värvavaht) ja viimasena mängis palli sama meeskonna
mängija.

244. Küsimus: Missugustel juhtudel omab see mängija,
kes asub vastasmeeskonna väljakupoolel ja kelle ees pole
kaht vastasmeeskonna mängijat, siiski mänguõiguse?

Vastus: Siis, kui ta saab palli vahetult väravaesisest
lahtilöögist, nurgalöögist või küljesisseviskest.

245. Küsimus: Missugusel juhul ei ole mängija suluseisus, kuigi ta asub vastasmeeskonna väljakupoolel eespool palli ja ta ees pole kaht vastasmeeskonna mängijat?

Vastus: See on võimalik niisugusel juhul, kui palli mängis enne meie poolt märgitud mängijale sattumist keegi kaitsva poole meeskonnaliikmeist.

246. Küsimus: Kas võib ette tulla niisuguseid olukordi, et mängija asub vastasmeeskonna väljakupoolel eespool palli, tema ees pole kaht vastasmeeskonna mängijat, kuid kohtunik ei fikseeri siiski olukorda suluseisuks?

Vastus: Jah, selline olukord on võimalik, nimelt siis, kui mängija on küll suluseisu olukorras, kuid ta ei võta osa mänguoperatsioonist ega avalda sellele antud juhul mingit mõju.

247. Küsimus: Ründava meeskonna mängija saadab palli oma poole mängijale, kes asub vastasmeeskonna väljakupoolel ja kelle ees pole kaht vastasmeeskonna mängijat, kuid mängija ise asub pallist tagapool? Kas see on suluseis?

Vastus: Ei ole, kuna mängija asus löögi sooritamise momendil pallist tagapool.

248. Küsimus: Kas loetakse suluseisuks niisugust olukorda, kui mängija asub partneri poolt sooritatud löögi momendil ühel (horisontaal-) joonel palliga?

Vastus: Jah, see on suluseis.

249. Küsimus: Mis on kõige olulisemaks faktiks suluseisu kindlaksmääramisel?

Vastus: Otsustavaks momendiks suluseisu kindlaksmääramisel on mängija olukord sel hetkel, kui palli mängis teine tema meeskonna mängija, mitte aga see moment, kui ta palli vastu võttis.

250. Küsimus: Sageli juhtub, et ründava poole mängija saab palli, nagu näib, kõigiti määrustekohaselt, kuna ta ees on kaks vastasmeeskonna mängijat, kuid kohtunik vilistab olukorra siiski suluseisuks. Milles seisab siin küsimus?

Vastus: Olukord on järgmine: ründav mängija oli sel hetkel, kui pall tema juurde lendas, suluseisus, kuid palli lennu ajal asetused kaitsva poole mängijad väljakul nii ümber, et viisid sellega ründava mängija suluseisust välja. Kuid kohtuniku tähelepanu ei libisenud ründava mängija olukorralt palli löömise hetkel kõrvale ja sellepärast peatas kohtunik mängu õigustatult suluseisu tõttu.

251. Küsimus: Juhtub, et mängija on oma meeskonna-kaaslase löögi hetkel väravale suluseisus, kuid kohtunik ei fikseeri seda, nähes, et suluseisus olev mängija ei lülitu rünnakusse (vaata küsimus-vastus 246). Kuid samal ajal satub pall löögist vastu väravaposti ja põrkab suluseisus olnud mängijale, kes nüüd asub tegevusse. Otsekohe kõlab kohtunikuvile, mis märgib suluseisu. Mis juhtus?

Vastus: Olukorra areng oli järgmine: esiteks — kuni mängija ei lülitunud mängukäiku, ei fikseerinud kohtunik ta ebaõiget olukorda. Niipea aga, kui ta võttis mängust osa sellega, et puudutas väravapostist temale põrganud palli, järgnes kohtniku vile: palli oli enne seda mänginud (lööb väravale) sama meeskonna mängija. Teiseks — palli põrge kohtunikust, väravapostidest või nurgalipu vardast ei anna suluseisus olevale mängijale õigust mängust osavõtuks.

252. Küsimus: Kujutleme veel kord samasugust olukorda, milles mängija on suluseisus, kuid ei lülitu mänguoperatsiooni. Tema meeskonnakaaslane lööb samal ajal väravale, kuid pall satub kaitsva poole mängija poolt tõrjutuna löögihetkel suluseisus olnud mängijale. Küsitakse — kas sellel mängijal on nüüd õigus tegutsemiseks ja palli mängimiseks ning kuidas suhtub olukorda kohtunik?

Vastus: Kirjeldatud juhul on suluseisus olnud mängijal täielik õigus mängust osavõtuks, kuna ta sai palli vastaspoole, s. o. kaitsva poole mängijalt (viimasena puutus palli vastasmeeskonna mängija). Kohtunik ei peata mängu, kuna kõik on toimunud määrustekohaselt.

253. Küsimus: Ründava meeskonna mängija veab palli ja, päästes seda kaitsja-poole mängija eest, kes tahab temalt palli võtta, söödab palli ette. Palli saab ründava meeskonna mängija, kes oli jõudnud pärast löögi sooritamist ette joosta. Kohtunik ei vilista suluseisu, kuigi mängija sai palli olukorras, kus tema ees polnud kaht vastasmängijat. Milles seisab küsimus?

Vastus: Kohtunik ei märkinud suluseisu, kuna teine mängija oli oma partneri poolt sooritatud löögi hetkel õigel positsioonil ja jooksis ette alles pärast löögi sooritamise momenti.

254. Küsimus: Momendil, mil mängija A sooritas löögi palli pihta, asus ta partner B ebaõiges olukorras, s. o. suluseisus. Kuid mängija A suunas palli B-le. Mängija B, teades, et ta asub suluseisus, jookseb tagasi ja võtab palli,

kusjuures ta ees on kaks vastasmeeskonna mängijat. Kas kohtunik peatab mängu ja fikseerib suluseisu?

Vastus: Jah, kohtunik peatab mängu suluseisu märkimiseks, kuna vastavalt määrustele mängija ei saa ennast ise uuesti mängu lülitada tagasitulekuga õigele positsioonile palli vastuvõtmiseks.

255. Küsimus: Mängija B on suluseisus, kuid ei võta mängust osa (vt. eelmine küsimus). Samal ajal ründab ta partner A palli edasi. Nähes aga, et tal pole head võimalust löögi sooritamiseks väravale, söötab palli tagasi B-le. Kas kohtunik märgib nüüd mängija B suluseisus olevaks?

Vastus: Ei märgi suluseisu, kuna mängija B asetseb A poolt sooritatud söödu hetkel õigel positsioonil — ta oli pallist tagapool.

256. Küsimus: Kas suluseisu kohta käiv määrus on kehtiv ka vabalöögi, karistuslöögi ja 11-meetri karistuslöögi puhul?

Vastus: Jah, on kehtiv. Andes vilemärguandega loa löögi sooritamiseks, peab kohtunik hoolikalt jälgima mängijate asetust väljakul.

Erilist tähelepanu tuleb osutada mängijate asetusele 11-meetri karistuslöögi sooritamisel.

257. Küsimus: Missugune karistus määratakse suluseisu määruse rikkumise puhul?

Vastus: Meeskonna kahjuks, kelle mängija eksis määruse vastu, määratakse vabalöök.

258. Küsimus: Kuhu asetatakse pall vabalöögi sooritamiseks suluseisu määruse rikkumise puhul?

Vastus: Pall pannakse kohale, kus toimus määruserikkumine.

259. Küsimus: Kas kaitsva poole mängijail on õigus teadlikult mängida nii, et ründava meeskonna mängija või mängijad osutuvad suluseisus olevaiks?

Vastus: Kaitsva meeskonna mängijail on õigus vastasmeeskonna liikmeid teadlikult suluseisu mängida. Määrused ei tee selleks takistusi. Vastasmeeskonna liikmete viimine suluseisu kuulub kaitse organiseerimise ja taktikaliste elementide hulka.

260. Küsimus: Mis aitab mängijail, kohtunikel ja jalgpallihuvilistel hästi mõista suluseisu määruse peensusi?

Vastus: Suluseisu määruse peensusi aitavad selgitada käesoleva väljaande lõpposas olevad skeemid ja seletused.

§ 12. MÄNGIJATE DISTSIPLINEERIMATU KÄITUMINE JA MÄÄRUSTERIKKUMINE

261. Küsimus: Mida mõistame määrusterikkumise all?

Vastus: Määrusterikkumise all tuleb mõista: a) ühe mängija toorest ja ebaõiget ründamist teise mängija suhtes; b) ohustavat ründamist; c) kohaltlöökide (alglöök, vabalöök, karistuslöök, 11-meetri karistuslöök, lahtilöök väravaesiselt, nurgalöök) ebaõiget sooritamist; d) ebaõigesti sooritatud külje-sisseviset; e) sihilikku mängu kätega; f) väravavahi mängu kätega väljaspool karistusala piire ja g) väravavahi jooksmist palliga käes rohkem kui 4 sammu.

262. Küsimus: Milles võib avalduda mängija distsiplineerimatu käitumine?

Vastus: Mängija distsiplineerimatuks käitumiseks loetakse: a) mängu tulek ilma kohtuniku loata; b) lahkumine mänguväljakult ilma kohtuniku loata (välja arvatud küsimuses 58 näidatud juhud); c) vaidlemine ja vasturääkimine kohtunikule; d) vastasmängijate solvamine; e) sihilik viivitamine löögi sooritamisel kohalt; f) palli sihilik väljalöömine väljakupiiridest, et sellega aega võita; g) kohtuniku korralduste täitmata jätmine ja h) hüüded, mis rikuvad korda mänguväljakul.

263. Küsimus: Millal võib vastast rünnata?

Vastus: Õigesti vastast rünnata on lubatud ainult vahetus võitluses palli pärast.

264. Küsimus: Kuidas võib vastast määrustekohaselt rünnata?

Vastus: Määrustekohaselt võib vastasmängijat tõugata õlaga, kusjuures käsi peab olema vastu keha surutud. Samuti võib vastase edasiliikumist rinnaga pidurdada.

265. Küsimus: Millele peab kohtunik rünnakutel otsustavalt piiri panema?

Vastus: Täie valjusega ja otsustavusega tuleb tõkestada väiksemaidki katseid tekitada vastasmängijaile vigastusi.

266. Küsimus: Kas võib vastast tõugata (õlaga) selja tagant?

Vastus: See on lubatud niisugusel korral, kui vastasmängija asub näoga oma värava poole.

267. Küsimus: Kas on lubatav vastasmängija kukutamine jala ettepanekuga?

Vastus: Ei, see pole mingil juhul lubatav. Jala ettepanemine vastasele kuulub tooreimate võtete hulka.

268. Küsimus: Kas on lubatav katse kukutada vastast pikali, kummardamisega tema ette või taha?

Vastus: Ei, see pole lubatav. Katset vastasmängija kukutamiseks tehakse tavaliselt mängijale, kes on hüppel õhus oleva palli hankimiseks peaga. Kohtunik peab selle katse otsustavalt fikseerima kui toore ja ohtliku ürituse.

269. Küsimus: Kas võib vastast kätega lükata või kätega kinni hoida?

Vastus: Ei tohi. Kätega-mängijaid peab kohtunik karistusega korrale kutsuma.

270. Küsimus: Mida tähendab mõiste „nakladka”? Kuidas peab kohtunik suhtuma, kui keegi mängijaist teostab „nakladkat”?

Vastus: „Nakladkaks” nimetatakse jalgpallimängus keelatud võtet, millega mängija, selle asemel, et vastaselt palli ära võtta lubatud viisil, kasutab lubamatut võtet. „Nakladka” on üheks kõige ohtlikumaks võtteks, mis seisab selles, et palli lööva mängija jalg (jalalaba või säärel) põrkab vastasmängija ettesirutatud jala talle vastu. See võte võib põhjustada raske vigastuse. Kohtunik peab süüdlast valjult karistama kuni mängust eemaldamiseni.

271. Küsimus: Kas on lubatav palli peatada-surmata jalatallaga?

Vastus: Jah, palli peatamine ja surmamine jalatallaga on kui tavaline mänguvõtte täiesti lubatav. Kohtunik peab nii eelmisel kui ka küsimuses 271 näidatud juhul selgesti eraldama lubatud võtet lubamatust. Täpselt saab seda otsustada ainult kohtunik, kes põhjalikult tunneb jalgpalli tehnikat (vt. küsimus 108).

272. Küsimus: Kas mängija, kes lamab väljakul, võib palli vastase jalgade eest ära lüüa?

Vastus: Jah võib.

273. Küsimus: Missugune määruste vastu eksimine võib tekkida, kui väljakul lebav mängija võitleb vastasega palli pärast?

Vastus: Võib tekkida niisugune olukord, et lebav mängija ei hoia jalgadega mitte ainult palli, vaid samal ajal ka vastase jalga. Niisugusele võttele peab kohtunik suhtuma kui toorele mängule.

274. Küsimus: Kas on lubatav vastasmängijaid ligidalt katta-segada?

Vastus: Jah, see on lubatav.

275. Küsimus: Kas on lubatav blokeerida mängijat, kes üritab määrustepäraselt väravavahti rünnata?

Vastus: Ei, ei ole mingil juhul lubatav. Kohtunik peab eriti hoolikalt jälgima võitlust väravaesisel ja järsult piiri panema kaitsva meeskonna katsetele blokeerimisega pidurdada õigesti teostatud rünnakuid väravavahile.

276. Küsimus: Millal võib väravavahti rünnata värava-alal?

Vastus: Väravavahti võib värava-alal rünnata (õigesti!) ainult siis, kui ta asub oma värava-alal, hoiab palli käes ja takistab seega vastasmeeskonna mängu.

277. Küsimus: Mis tähendab — „takistab vastasmeeskonna mängu“?

Vastus: Väravavaht võib takistada vastase mängu näiteks sellega, et blokeerib teda ise.

278. Küsimus: Kas võib väravavahti rünnata väljaspool tema oma värava-ala?

Vastus: Jah, väljaspool värava-ala piire võib väravavahti rünnata isegi siis, kui pall pole tema valduses, s. t. väravavahti võib katta-segada ja astuda temaga võitlusse palli hankimiseks.

279. Küsimus: Missuguste löökide puhul kohalt peab kohtunik eriti hoolikalt jälgima, et väravavahti rünnataks määrustepäraselt?

Vastus: Kõige sagedamini ilmneb eksimusi nurgalöögi sooritamisel, mil ründava poole mängijad üritavad väravavahi blokeerimist ja tema tõukamist ilma pallita jne.

280. Küsimus: Missuguseid võtteid väravavahi mängus võib lugeda toorutsemiseks?

Vastus: Esijoones seda, kui väravavaht sirutab jala vastu teda ründavale vastasmeeskonna mängijale. Peale selle lubavad väravavahid endale, et tõukavad kätega väravavahti õigesti rünnanud mängijat. Üsna sageli eksivad väravavahid määruste vastu ka sellega, et viskudes maha (sageli vastase jalgadele) palli hankimiseks, haaravad nad ka vastase jalga. Kõigil niisugustel juhtudel peab kohtunik väravavahti karistama vastavalt kõigi teiste mängijate kohta käiva määruste paragrahvi 12 kohaselt.

281. Küsimus: Kas võib palli väravavahi käte vahelt jalaga välja lüüa?

Vastus: Ei, see pole lubatav. Kõiki seesuguseid üritusi tuleb valjult karistada.

282. Küsimus: Kuidas peab kohtunik käituma juhul, kui rünnatakse väravavahti?

Vastus: Kohtunik peab jälgima, et rünnak väravavahile toimuks õigesti. Ta peab väravavahti võimalike määrusevastaste ja ohtlike rünnakute eest hoolikalt kaitsma, kuna väravavahi enda tähelepanu on keskendatud pallile. Kohtuniku hoolitsus väravavahi kaitseks ei tohi aga segada ründava poole mängijaid väravavahi ründamisel. Hoolitsedes väravavahi eest, on kohtunik samal ajal kohustatud karistama väravavahti, kes ise rikub määrusi (vt. küsimusvastus 280).

283. Küsimus: Kas on lubatav vastasmängijat sellega pidurdada, et tal haaratakse spordisärgist või spordipüks-test?

Vastus: Ei, see ei saa olla lubatav, vaid loetakse tooreks mänguks.

284. Küsimus: Mida peab kohtunik oskama eraldada mängija ründamisel?

Vastus: Ta peab oskama-mõistma erinevusi toorutseva mängu ja ohtliku mängu vahel.

285. Küsimus: Mida mõistame ohtliku mängu all?

Vastus: Ohtliku mängu all mõistame niisuguseid rünnakuvõtteid, mis võivad vastasele kergesti vigastusi tekitada. Näiteks — mängija hüppab ettesirutatud jalaga vastase valduses olevale pallile või kaks mängijat hüppavad — üks, et hankida peaga õhupalli, teine aga asetab jala nii, et see on esimesele ohtlik.

286. Küsimus: Millest peab kohtunik lähtuma toorutseva mängu ja karistuste määramisel selle eest?

Vastus: Kohtunik peab arvestama, et karistatakse ainult sihilikku toorutsemist. Kohtunik peab arvestama ka, et ta ei tohi kunagi tegutseda nii, et sellest oleks kasu süüdlasel poolel.

Näiteks: Mängija mängis sihilikult toorutsedes, järelikult oleks tulnud mäng peatada ja süüdlast karistada. Kuid olukord kujunes nii, et kannatada saanud vastane jäi siiski palli peremeheks ja tal avanesid head võimalused muutuda vastase väravale ohtlikuks — kas lüüa ise väravat või anda pall mõnele veel paremal positsioonil olevale kaasmängijale. Kui nüüd kohtunik oleks toorutsemise järel mängu peatanud, siis oleks see peatus kasulik olnud süüdlasele poolele, kuna sellel oleks seega avanenud võimalus ohtu väravalähistel likvideerida. Ründavale poolele oleks pea-

tus olnud aga ebasobiv ja kahjulik, kuna rünnak oleks olnud katkestatud ja mängutempo pidurdatud.

287. Küsimus: Millest tekib pealtvaatajail vahel väärarvamine kohtuniku otsuse puhul süüdlase suhtes kahe mängija kokkupõrkel? Näiteks — pealtvaatajad näevad, et üks mängijaist omavahelise võitluse tulemusel kukkus ja kohtunik karistas teda, kuna pealtvaatajate arvates oleks tulnud karistada mängijat, kes jäi püsti?

Vastus: Lahkuminek kohtuniku ja pealtvaatajate seisukohtade vahel on tingitud sellest, et pealtvaatajad nägid ainult kokkupõrke tulemusi, kuid ei näinud põhjusi, ega mängijate tegevust-käitumist kokkupõrke kestel. Kohtunik aga nägi, et see mängija, kes kukkus, jõudis enne toime tulla toorutseva võttega ja alles siis kukkus.

288. Küsimus: Kuidas karistatakse sihiliku toorutsemise eest?

Vastus: Kohtunik karistab meeskonda, kelle mängija toorutses, sellega, et määrab vastasmeeskonna kasuks kohalt, kus toores mäng toimus, karistuslöögi.

Mängijat, kes tuli toime toorutsemisega, võib kohtunik karistada märkusega, hoiatusega või koguni mängust eemaldamisega.

289. Küsimus: Kuidas karistatakse ohtliku mängu eest?

Vastus: Mängu peatamisel ohtliku mängu pärast määrab kohtunik selle meeskonna kahjuks, kelle ridadesse ohtlikult mänginud võistleja kuulub, vabalöögi. Lõök sooritatakse kohalt, kus toimus ohtlik mäng.

Ühtlasi on kohtunikul õigus teha sellele mängijale märkus, hoiatus või juhul, kui see mängija kasutab korduvalt ohtliku mängu võtteid, eemaldada ta mängust.

290. Küsimus: Kellel on õigus mängida palli kätega?

Vastus: See õigus on ainult väravavahil oma karistusala piirides.

291. Küsimus: Kas kohtunik peab tingimata mängu peatama, kui keegi mängijaist, välja arvatud väravavaht, võttis palli sihilikult käega?

Vastus: Kohtunik on kohustatud mängu peatama ja süüdlast karistama, seda aga ainult sel juhul, kui ta on veendunud, et mängija võttis palli käega sihilikult.

Kui pall juhuslikult puudutas mängija kätt, pole vaja mängu peatada, kuigi palli lennusuund puutumisel muutus. Otsuse tegemisel peab kohtunik lähtuma printsipiibist — mitte soodustada süüdlast.

292. Küsimus: Millega karistatakse sihilikku kätega mängu?

Vastus: Kohtunik määrab vastasmeeskonna kasuks sündmuse kohalt karistuslöögi.

293. Küsimus: Millega karistatakse selle eest, kui väravavaht võtab palli kätega väljaspool karistusala piire?

Vastus: Kohtunik määrab karistuslöögi vastasmeeskonna kasuks kohalt, kus väravavaht võttis palli väljaspool karistusala piiri.

294. Küsimus: Kui palju võib väravavaht joosta palliga, ilma et ta seda vahepeal käest pörgataks?

Vastus: Väravavaht võib palliga käes joosta mitte üle nelja sammu.

295. Küsimus: Kuidas karistatakse meeskonda, kelle väravavaht tegi palliga süles rohkem kui neli sammu?

Vastus: Kohtunik määrab vastasmeeskonna kasuks vabalöögi.

296. Küsimus: Kui kaua aega võib väravavaht ühel kohal seistes palli käes hoida?

Vastus: Määrused seda aega ei piira. Kui kohtunik näeb, et väravavaht hoiab palli ilmselt sihiga mänguaega viita, siis on ta kohustatud väravavahti karistama distsiplineerimatu käitumise eest.

Seoses sellega peavad nii väravavaht kui ka mängijad arvestama, et väravavahti, kes hoiab palli käes, võib rünnata (vt. küsimus-vastus 276).

Karistamine

297. Küsimus: Missugused karistused on määrustes ette nähtud?

Vastus: On karistused meeskonnale ja üksikutele mängijatele.

298. Küsimus: Kuidas karistatakse meeskonda?

Vastus: Meeskonda karistatakse sellega, et meeskonna kahjuks teostatakse vabalööke, karistuslööke, nurgalööke, 11-meetri karistuslööke ja külje-sisseviskeid. Meeskonna karistuste hulka kuulub ka see, et meeskonnale tehakse märkus või hoiatus. Erandlikel juhtudel kuulub meeskonna karistuste hulka ka see, et mäng katkestatakse-lõpetatakse. Ka määruste vastu eksinud mängija eemaldamine väljakult on loomulikult karistuseks kogu meeskonnale.

299. Küsimus: Kuidas karistatakse mängijat, kes rikkus mängumäärusi?

Vastus: Mängijat karistatakse märkusega, hoiatusega või mängust eemaldamisega.

300. Küsimus: Missuguste määruserikkumiste eest määratakse karistuslööki?

Vastus: Karistuslööki määratakse kõigi toorutseva mängu võtete eest (vt. 265, 268, 269, 270, 273, 279, 280, 281, 288) ja sihiliku kätega mängu eest.

301. Küsimus: Missuguste eksimuste puhul määruste vastu määratakse 11-meetri karistuslööki?

Vastus: 11-meetri karistuslööki määratakse selle eest, kui kaitsva meeskonna mängijad sooritavad oma karistuslööki toorutseva mängu võtteid (mängivad toorelt) ja mängivad sihilikult käega.

302. Küsimus: Kas võib 11-meetri karistuslööki määrata niisuguse süüteo eest, millega tuli toime üks kaitsva poole mängijaist oma karistuslööki sel ajal, kui pall oli hoopis väljaspool karistusala piire?

Vastus: Jah võib ja peab. Süüdlast karistatakse kohal, kus määruste vastu eksimine toimus.

303. Küsimus: Missuguste eksimuste puhul määruste vastu määratakse vabalööki?

Vastus: Vabalööki määratakse: a) väravavaht jookseb palliga rohkem kui neli sammu; b) väravavahi ja iga vastasmängija ebaõige blokeerimise puhul; c) mängija distsiplineerimatu käitumise puhul; d) ohtliku mängu puhul; e) palli teistkordsel puutumisel kohaltlöögi puhul; f) 11-meetri karistuslöögi ebaõige, määrustele mitte vastava sooritamise puhul, suluseisu puhul, vaidluse puhul kohtunikuga ja mängumääruste sihiliku rikkumise puhul (kui mängijale tehakse märkus või hoiatus).

304. Küsimus: Kuhu asetatakse pall vabalöögi ja karistuslöögi puhul?

Vastus: Sinna, kus toimus määruserikkumine.

305. Küsimus: Missuguste eksimuste puhul teeb kohtunik mängijale hoiatuse?

Vastus: Kohtunik teeb mängijale hoiatuse, kui viimane eksib distsipliininoüete vastu (vaidlemine kohtunikuga, protesteerimine kohtuniku otsuste vastu, ebakorrekne suhtumine ja käitumine vastase suhtes, hüüded ja karjumine väljakul, vastase takistamine vabalöögi jt. löökide soori-

tamisel, sihilik ajaviitmine, vigastuse simuleerimine, määruste sihilik rikkumine, toorutsev mäng).

306. Küsimus: Millal on kohtunikul õigus mängijat väljakult eemaldada?

Vastus: Kohtunikul on selleks õigus mängija toorutseva mängu puhul ja distsiplineerimatu käitumise eest (tavali-selt pärast varem tehtud hoiatust).

307. Küsimus: Mida peavad kõik mängijad mängu määrusi rikkudes alati arvestama?

Vastus: Nad peavad teadma, et kohtunikul on õigus süüdlast väljalt eemaldada ilma mingisuguse eelneva hoiatuse-ta, kui see on kohtuniku veendumuse kohaselt vajalik korra kindlustamiseks mänguväljakul.

§ 13. KARISTUSLÖÖK JA VABALÖÖK

308. Küsimus: Millega erineb karistuslöök vabalöö-gist?

Vastus: Karistuslöök erineb vabalöögist sellega, et pall, mis karistuslöögist löödi vahetult väravasse, loetakse väravaks, kuid vabalöögi puhul tunnistatakse väravaks ainult siis, kui pall riivab enne väravasse minekut mõnda mängijat.

309. Küsimus: Kus kohalt toimetatakse karistuslööki ja vabalööki?

Vastus: Nii karistuslööki kui ka vabalööki toimetatakse kohalt, kus toimus määruse rikkumine, välja arvatud 11-meetri karistuslööki, mis teostatakse kindlaks määratud punktilt.

310. Küsimus: Kes teostab karistuslööki ja vabalööki?

Vastus: Nii karistuslöögi kui ka vabalöögi sooritab üks selle meeskonna mängijaist, kelle kasuks see löök on määratud.

311. Küsimus: Kus ja kuidas asetsevad nende löökide sooritamise ajal kõik teised mängijad?

Vastus: Selle meeskonna mängijad, kelle kasutada löök on, võivad seista ükskõik kus ja kui kaugel pallist. Vastameeskonna mängijad, kelle kahjuks löök toimub, ei tohi pallile asetseda ligemal kui 9 meetrit.

312. Küsimus: Kas on nõutav, et kaitsva meeskonna mängijad peavad vabalöögi puhul alati olema mitte ligemal kui 9 meetrit pallist?

Vastus: See nõue ei ole kehtiv ainult ühel juhul ja nimelt, kui kaitsva poole mängijad seisavad väravajoonel väravapostide vahel (väravas).

313. Küsimus: Miks eelmises küsimuses kõneldakse ainult vabalöögist?

Vastus: Sellepärast, et ainult vabalööki võib toimetada ükskõik kust kohalt väljakul, olenevalt sellest, kus määruserikkumine toimus, s. t. ka karistusosalal.

Karistuslööki ei saa aga märgitud juhul kaitsva poole karistusosalal sooritada sellelt kohalt, kus määruste vastu eksimine toimus, vaid selle asemel toimub 11-meetri karistuslööki, mille sooritamise puhul mängijate asukoht on täpselt kindlaks määratud.

314. Küsimus: Kuidas teostatakse karistuslööki või vabalööki?

Vastus: Pall asetatakse löögiks kohale, kus toimus määruserikkumine.

Mängijal, kes teostab karistuslöögi või vabalöögi, on õigus palli mängu rakendada ükskõik missuguses suunas.

315. Küsimus: Kui pall on pärast karistuslöögi või vabalöögi sooritamist uuesti mängus, millal võivad teda siis puudutada-mängida teised mängijad?

Vastus: Pall loetakse mängus olevaks pärast seda, kui ta on maas või õhus teinud täie ringi, s. t. läbinud pikkuse, mis võrdub palli ümbermõõduga.

316. Küsimus: Kas mängijal, kes sooritab karistuslööki või vabalööki, on õigus palli teistkordselt mängida, ilma et vahepeal ükski teine mängija seda oleks puudutanud?

Vastus: Ei, see mängija ei tohi palli teistkordselt mängida, enne kui pall on mõnda teist mängijat puudutanud. Selle nõude vastu eksimise järel määrab kohtunik vabalöögi vastasmeeskonna kasuks.

317. Küsimus: Kas võib mängija, kes sooritab oma karistusosalalt karistuslööki või vabalööki, lüüa-sööta palli oma väravavahi kätte?

Vastus: Ei, see pole lubatav.

318. Küsimus: Mida teeb kohtunik, kui eelmises küsimuses toodud olukord siiski teostub?

Vastus: Kohtunik peatab mängu, teeb löögi-söödu sooritanud mängijale märkuse või hoiatuse ja määrab löögi kordamisele. Pall peab mängu lülituma jalaga löögist otse karistusosalalt väljakule.

319. Küsimus: Kui pall sooritatud löögist ei läinud üle karistusala piiri, mida teeb siis kohtunik?

Vastus: Löök kuulub kordamisele.

320. Küsimus: Kuidas peab kohtunik toimima niisugusel juhul, kui pall läheb vabalöögist vahetult (otse) kedagi mängijaist riivamata, väravasse?

Vastus: Kohtunik määrab lahtilöögi väravaesiselt.

321. Küsimus: Kuidas toimib kohtunik niisugusel juhul, kui pall läheb karistuslöögist otse väravasse?

Vastus: Kohtunik fikseerib värava ja mäng jätkub lahtilöögiga keskväljalt.

322. Küsimus: Missuguse otsuse teeb kohtunik, nähes, et üks mängija, kes peab karistuslöögi või vabalöögi sooritamise momendil asuma pallist vähemalt 9 meetri kaugusel, asetseb pallile lähemal?

Vastus: Kohtunik peab seda mängijat hoiatama ja seeguse distsiplineerimatu käitumise kordumise puhul sama mängija poolt ta mängust eemaldama.

323. Küsimus: Kas võib kohtunik määrata vabalöögi otsajoonelt samal joonel asuvale väravale?

Vastus: Jah võib. Vabalöök sooritatakse ju kohalt, kus toimus määruse rikkumine (näiteks väravavaht jooksis otsajoonel palliga 5 sammu või keegi kaitsva poole mängijaist mängis otsajoonel ohtlikult).

324. Küsimus: Kas võib karistuslööki või vabalööki sooritada ilma kohtuniku vilemärguandeta?

Vastus: Jah võib, välja arvatud alglöögi, nurgalöögi ja 11-meetri löögi puhul.

325. Küsimus: Millal peab kohtunik vilistama märguandeks, et võib teostada karistuslööki või vabalööki?

Vastus: Niipea, kui kohtunik näeb, et pall on asetatud õigele kohale ja kõik mängijad asetsevad õigel kohal, on ta kohustatud viivitamatult vilega märku andma, et lööki võib teostada.

326. Küsimus: Kas võib protesti avaldada kohtuniku otsuse vastu karistuslöögi ja vabalöögi määramisel?

Vastus: Ei, ei saa protestida.

327. Küsimus: Missugused määrusterikkumised võivad ilmned mängijate poolt karistuslöögi ja vabalöögi sooritamisel?

Vastus: Määrusterikkumised võivad olla järgmised: a) palli teistkordne puutumine; b) palli mängimine enne, kui see on teinud täisringi; c) kaitsva poole meeskonna

liikmed asuvad pallile ligemal kui 9 meetrit; d) sihilik ajaviitmise löögi sooritamisel; e) palli kätte-mängimine väravavahile oma karistusosalal toimunud karistuslöögist või vabalöögist.

§ 14. ÜHETEISTKÜMNE-MEETRI LÖÖK

328. Küsimus: Missugust lööki nimetatakse 11-meetri löögiks?

Vastus: 11-meetri löögiks nimetatakse lööki, mis sooritatakse karistusosalal 11 meetrit väravast eemal olevalt märgilt.

Pall, mis läheb väravasse vahetult, loetakse väravaks.

329. Küsimus: Missuguste määrusterikkumiste eest määratakse 11-meetri löök?

Vastus: Toore mängu ja sihiliku käega mängimise eest kaitsva meeskonna mängijate poolt oma karistusosalal, s. t. nende määrusterikkumiste eest, mille puhul väljaspool karistusala määratakse karistuslööki.

330. Küsimus: Mida peavad mängijad kindlalt meeles pidama 11-meetri löögi määramise võimalustest nende eksimuste puhul?

Vastus: Mängijad pidagu meeles, et 11-meetri löök määratakse eksimuste eest, mis leiavad aset täielikult karistusala piirjoonte vahel ka siis, kui pall asub väljaspool karistusala.

331. Küsimus: Kuidas peavad asetsema mängijad 11-meetri löögi ajal?

Vastus: Kõik mõlema meeskonna mängijad, kaasa arvatud väravavaht ja mängija, kes sooritab lööki, peavad asuma kuni löögini väljaspool karistusala, mitte ligemal kui 9 m pallist (kaasa arvatud mängijad meeskonnast, kelle poolt löök sooritatakse).

332. Küsimus: Kus peab asuma väravavaht 11-meetri karistuslöögi ajal?

Vastus: Väravavaht peab asuma väravajoonel väravapostide vahel ega tohi kuni löögini kohta muuta, lahkuda väravajoonelt või liikuda piki joont.

333. Küsimus: Millal saavad kõik mängijad õiguse minna karistusosalale ja väravavaht võib liikuda väravajoonelt väljakule?

Vastus: Niipea kui 11-meetri löök on määrustekohaselt sooritatud, võivad mängijad minna karistusosalale ja väravavaht võib asukohta muuta.

334. Küsimus: Missuguse otsuse peab tegema kohtunik, kui märkab, et mängijad lähevad karistuslale enne 11-meetri löögi sooritamist või kui väravavaht enne lööki ei seisa väravajoonel paigal?

Vastus: Kohtunik peab süüdlasele tegema märkuse, eksimuse kordamisel aga süüdlase väljalt ära saatma.

335. Küsimus: Kas meeskonnal, kelle väravavaht kõrvaldatakse väljakult 11-meetri karistuslöögi eel (näiteks selle löögi põhjustajana või ülalkirjeldatud eksimuse puhul), on õigus kohale paigutada teist väravavahti?

Vastus: On õigus, kuid vahetus võib toimuda ülejäänud mängijate hulgast väljalt.

336. Küsimus: Kuidas sooritatakse 11-meetri löök?

Vastus: Selleks asetatakse pall märgile, mis on tehtud karistuslale 11 m kaugusel värava keskkohast. Üks mängijaist sellest meeskonnast, kes sai õiguse 11-meetri löögiks, lööb liikumatut palli värava suunas, s. t. suunaga ette.

337. Küsimus: Miks nõutakse palli löömist ette ega lubata lüüa palli tahapoole või kõrvale paralleelselt joonte?

Vastus: See on sõnastatud määrustes.

338. Küsimus: Millal on pall mängus 11-meetri karistuslöögi puhul?

Vastus: Pall on mängus pärast seda, kui on veerenud maas või lennanud õhus vahemaa, mis vastab palli ümbermõõdule (teeb täisringi), olles suunatud ette.

339. Küsimus: Kujutleme, et pall on löögist suunatud tagasi või täisnurga all kõrvale. Missuguse otsuse peab tegema kohtunik?

Vastus: Kohtunik peab otsustama, et löök on tehtud vääralt, ja määrama vabalöögi selle meeskonna kahjuks, kelle mängija 11-meetri löögi sooritamise määruse vastu eksis.

340. Küsimus: Missuguse otsuse peab tegema kohtunik, kui ta märkas, et mängija, kes sooritas 11-meetri karistuslööki, sooritas kahekordse löögi pallile?

Vastus: Kohtunik peab andma vabalöögi selle meeskonna kahjuks, kelle mängija rikkus määrust.

341. Küsimus: Missuguse otsuse peab tegema kohtunik, kui märkab, et keegi kaitsva meeskonna mängijaist rikkus määrusi 11-meetri löögi sooritamisel (jooksis karis-

tusalale enne lööki, väravavaht lahkus joonelt või liikus sellel)?

Vastus: Kui pall läks väravasse, loetakse see väravaks; kui aga pall ei läinud väravasse, korratakse lööki.

342. Küsimus: Missuguse otsuse teeb kohtunik, kui enne 11-meetri löögi sooritamist jookseb karistusalale mõni lööki sooritava meeskonna mängijaist?

Vastus: Kui pall läks väravast mööda või tõrjuti väravavahi poolt tagasi, siis loeb kohtunik löögi sooritatuks.

Kui pall läks väravasse, määrab kohtunik löögi kordamisele.

343. Küsimus: Kas on mängijal, kes sooritas 11-meetri löögi, õigust uuesti lüüa palli, kui see satub vastu väravaposti või põikpuud ja tuleb väljakule tagasi?

Vastus: Ei ole õigust, kuna see loetakse teistkordseks löögiks. Mängija, kes sooritas 11-meetri löögi, võib palli teistkordselt puutuda üksnes siis, kui seda on vahepeal puutunud ükskõik kes teistest mängijatest.

344. Küsimus: Kas on mängijal, kes sooritab 11-meetri lööki, õigus uuesti palli lüüa, kui tema löögi tõrjub väravavaht?

Vastus: Jah, on õigus, sest palli puutus vahepeal teine mängija (väravavaht).

345. Küsimus: Kas lubatakse sooritada 11-meetri lööki järgmiselt: lööki sooritav mängija lükkab palli kergelt maad mööda veerema, samal ajal aga jookseb karistusalale mõni tema kaasmängijaist ja lööb palli väravasse?

Vastus: Selline 11-meetri löök on lubatud, kuid kohtunik peab hoolega jälgima, et pall sellisest löögist oleks suunatud ette ja et teine mängija poleks jooksnud karistusalale enne lööki.

346. Küsimus: Kas kohtunik peab määrama 11-meetri löögi, kui see näib soodustavat süüdlast poolt?

Vastus: Mitte mingil juhul, sest kohtunikutöö üldiseks põhimõtteks on mitte tegutseda süüdlase kasuks.

Näiteks — pall läks väravasse, hoolimata sellest, et enne seda puutus palli käega üks kaitsvaist mängijaist. Siin oleks 11-meetri löögi määramine ilmseks kasuks süüdlasele, kuna antud juhul värav oleks välditud, sest 11-meetri löök võib ebaõnnestuda või tõrjub selle väravavaht.

Teine näide: Kaitsja tungib määrustevastaselt ja toorelt ründava mängija peale, kelle valduses on pall, kuid viimane suudab palli siiski väravasse juhtida. Kui kohtunik sellisel

juhul määraks 11-meetri löögi, oleks see, nagu eelmiselgi juhul, kasuks süüdlasele.

347. Küsimus: Kas vabastab 11-meetri löögi määramine süüdlase mängija isiklikust karistusest?

Vastus: Ei vabasta, sest kohtunikul on õigus üheaegselt 11-meetri löögi määramisega teha süüdlasele hoiatus, märkus või teda väljakult isegi kõrvaldada.

348. Küsimus: Missugused määrusterikkumised mängijate poolt võivad aset leida 11-meetri löögi sooritamisel?

Vastus: Määrusterikkumised võivad olla järgmised: löögi sooritamine nii, et pall suundub tagasi või kõrvale horisontaaljooni mööda, s. t. mitte ette; palli kahekordne puutumine mängija poolt, kes sooritab 11-meetri lööki; mängijate viibimine karistuslalal või sektoris enne lööki; väravavahi liikumine väravajoonel või ta tulek väljakule enne lööki; mõne mängija viibimine suluseisus.

349. Küsimus: Kus asub kohtunik 11-meetri löögi sooritamise ajal?

Vastus: Kohtunikule võib soovitada võtta asukoht väljaspool karistusala, selle külgsuuna juures ja lähedal väravale.

350. Küsimus: Kas kohtunikul on õigus pidada nõu piirikohtunikega 11-meetri löögi suhtes?

Vastus: Kohtunikul on õigus piirikohtunike abil täpsustada paika, kus leidis aset määrusterikkumine või selgitada, mis põhjustas piirikohtunikult lipusignaali; kuid lõpliku otsuse peab kohtunik tegema vastavalt oma veendumusele.

Tuleb meeles pidada, et otsus 11-meetri löögi määramisel peab olema tehtud kategooriliselt, resoluutselt. See tuleb teha kiirelt, sest vähemgi viivitamine või kahtlemine mõjutab olulisel määral edaspidist kohtunikutööd kui ka mängu käiku.

351. Küsimus: Kas võib pikendada aega (kui see enne lõpeb) 11-meetri löögi sooritamiseks?

Vastus: Jah, seda tuleb teha tingimata.

352. Küsimus: Millal annab kohtunik lõpuvile (või vile poolajaks), kui 11-meetri löögi sooritamiseks on antud lisa-aeg?

Vastus: Kohtunikul tuleb oodata õigesti sooritatud löögi tulemust ja siis anda lõpuvile (poolajavile).

353. Küsimus: Kuidas mõista väljendust „oodata tulemust“?

Vastus: Seda tuleb mõista järgmiselt: pall peab 11-meetri löögi järel olema kas tõrjutud väravavahi poolt, minema üle otsajoonel, põrkama tagasi postidest väljakule või minema väravasse.

354. Küsimus: Kas kohtunik peab lugema väravat, kui pall lisaajal sooritatud 11-meetri löögi järel läheb väravasse mitte vahetult, vaid väravavahi poolt puudutatuna (põrgates ta kätest, kehast, jalgadest)?

Vastus: Jah, kohtunikul tuleb värav lugeda lööduks. See nähtub muide ka küsimusest nr. 352.

355. Küsimus: Kas on vaja lisaajal 11-meetri löögist saavutatud värava järel asetada pall väljaku keskpunkti (tsentrisse)?

Vastus: Ei ole vaja: kohtunik annab kohe, kui löögi tulemus on selgunud, lõpuvile (poolajavile).

§ 15. PALLI SISSEVISE

356. Küsimus: Millal määratakse „palli sissevise“?

Vastus: Palli sissevise määratakse siis, kui pall on läinud üle küljjoone maas või õhus.

357. Küsimus: Kes mängijaist sooritab sisseviske?

Vastus: Sisseviske sooritab ükskõik kes mängijaist vastasmeeskonnast, mitte aga sellest meeskonnast, kelle mängijat pall üle küljjoone minnes viimati puutus.

358. Küsimus: Kes fikseerib palli mineku üle küljjoone?

Vastus: Palli mineku üle küljjoone fikseerib piirikoh-tunik, signaliseerides sellest kohtunikule lipuga (vt. küsi-mus 171). Palli väljaminek sellelt poolelt, kus asub koh-tunik, fikseeritakse kohtuniku poolt.

359. Küsimus: Kas peavad mängijad katkestama mängu, kui piirikohtunik lehvitab lippu?

Vastus: Ei pea (vt. küsimus 227).

360. Küsimus: Millal loetakse pall üle küljjoone läinuks?

Vastus: Pall loetakse väljas olevaks, kui ta täielikult on ületanud küljjoone maas või õhus (vt. küsimus 225).

361. Küsimus: Kes teatab meeskonnale sisseviske õigusest?

Vastus: Sisseviske õigusest teatab meeskonnale piiri-kohtunik, kui pall ületas küljjoone tema poolel, või koh-tunik, kui see toimus tema poolel.

362. Küsimus: Kuidas toimub õige sissevise?

Vastus: Mängija peab asuma külgjoonel või väljaspool seda, näoga väljaku poole, puutudes mõlema jalaga (päkaga) maad ja viskama palli väljakule mõlema käega, alustades viset kukla tagant.

Pall peab nimelt olema visatud, mitte aga maha pillatud.

363. Küsimus: Missuguseid vigu teevad mängijad palli sisseviskel?

Vastus: Sisseviset sooritav mängija hüpleb viset sooritades või teeb viske ühe käega, hoides ainult teist kätt pallil, või ei vii palli pea taha, või pillab selle (vabastades palli käest viset sooritamata), või kergitab viske ajal jala maast lahti.

364. Küsimus: Millal loetakse pall mängus olevaks sisseviske järel?

Vastus: Pall loetakse mängus olevaks pärast seda, kui ta on ületanud külgjoone.

365. Küsimus: Kas võib sisseviske sooritanud mängija kohe pärast sisseviset ise palli puutada?

Vastus: Ei või, palli peab enne puutama mõni teine mängija.

366. Küsimus: Kas loetakse vāravat vahetult sisseviskest?

Vastus: Ei loeta.

367. Küsimus: Mis otsuse peab tegema kohtunik, kui pall satub vāravasse vahetult sisseviskest?

Vastus: Kohtunik peab andma lahtilöögi vāravaesiselt, kui pall läks vastase vāravasse, või nurgalöögi, kui pall läks oma vāravasse.

368. Küsimus: Kas võib olla suluseisu sisseviske puhul?

Vastus: Suluseisu sisseviske puhul ei arvestata (vt. küsimus 244).

369. Küsimus: Kas on lubatud sisseviset sooritada nii, et see mõnelt mängijalt pōrkaks sisseviskajale ette?

Vastus: See pole keelatud.

370. Küsimus: Kuidas karistatakse ebaõiget sisseviset (sisseviske vigadest vt. küsimus 363)?

Vastus: Kohtunik peatab mängu ja annab sisseviske õiguse teisele meeskonnale.

371. Küsimus: Missugune karistus määratakse mängi-

jale, kes pärast sisseviset ise esimesena puudutas palli, ootamata palli puutumist mõne teise mängija poolt?

Vastus: Karistuseks on vabalöök selle meeskonna kahjuks, kelle mängija sooritas sisseviske. Vabalöök toimub kohalt, kus leidis aset määrusterikkumine.

372. Küsimus: Kes abistavad kohtunikku sisseviske korrapärasuse jälgimisel?

Vastus: Kohtunikku abistavad piirikohtunikud.

Piirikohtunike märguanne peab olema täpne ja õigeaegne. Mängijail tuleb vaidlematult tunnustada piirikohtunikku, kui see näitab, missugune meeskond sooritab sisseviske ja kust kohalt.

373. Küsimus: Kuidas peab kohtunik suhtuma mängijasse, kes mitte nõus olles piirikohtuniku korraldusega, viske või löögiga, eemaldab palli?

Vastus: Kohtunik peab seda võtma kui distsiplineerimatust ja süüdlast karistama.

374. Küsimus: Juhtub vahel, et pall on mängust väljas ja pole veel sisse visatud, kui mõni mängija toorutseb teise mängija suhtes väljakul. Kas tuleb kohtunikul sisseviske asendada karistuslöögiga?

Vastus: Ei tule. Kohtunik peab süüdlast karistama hoiatusega, märkusega või väljakult kõrvaldamisega, kuid pall tuleb sisseviskega mängu saata, kuna eksimus toimus ajal, mil mäng oli katkestatud.

375. Küsimus: Kas kohtunik on alati kohustatud otsustama palli väljamineku ja sisseviske küsimust vastavalt piirikohtunike signaalidele?

Vastus: Kohtunik ei ole sugugi kohustatud arvestama piirikohtunike seisukohta, kui ta ise on veendunud, et nägi juhtunut täpselt ja õigesti.

§ 16. LAHTILÖÖK VÄRAVAESISILT (VÄRAVA-AUT)

376. Küsimus: Millal määratakse lahtilöök väravaesiselt?

Vastus: Lahtilöök väravaesiselt määratakse palli mängu andmiseks siis, kui pall on läinud üle väravajoone väravapostide kõrvalt või üle värava põikpuu, kusjuures viimasena on palli puudutanud ründava meeskonna mängija.

377. Küsimus: Kuidas sooritatakse lahtilöök väravaesiselt?

Vastus: Lahtilöök väravaesiselt sooritatakse järgmiselt: pall asetatakse sellele värava-ala poolele, kust pall üle väravajoone läks, ja saadetakse kaitsva meeskonna mängija poolt mängu jalaga nii, et pall ületaks vahetult karistusala piirjoone.

378. Küsimus: Kas on kohustuslik asetada pall värava-ala joonele?

Vastus: Ei ole kohustuslik. Palli võib asetada joonele või värava-alale, kuid mitte väljapoole seda ja tingimata sellele poolele, mis on lähem palli väljamineku kohale.

379. Küsimus: Missuguse otsuse peab tegema kohtunik, kui ta märkab, et pall on asetatud ebaõigesti?

Vastus: Kohtunik peab lööki sooritavale mängijale tegema korralduse, et see asetaks palli määrustepäraselt.

380. Küsimus: Kuidas peab käituma kohtunik, märgates, et lahtilöök väravaesiselt sooritati ebaõigest kohalt?

Vastus: Kohtunik peab mängu peatama ja määrama löögi kordamisele õigest kohalt.

381. Küsimus: Kohtunik märkab palli ebaõiget asetust. Kuidas ta peab siis toimima?

Vastus: Sel juhul peab ta andma vile, mis keelab löögi sooritamise, ja parandama ebakorrapärasuse.

382. Küsimus: Kas peab pall väravaesiselt sooritatava lahtilöögi puhul asetsema liikumatult?

Vastus: See on kohustuslik nõue.

383. Küsimus: Kas lööki sooritaval mängijal on õigus mängida palli väravavahi kätte (sööta väravavahile)?

Vastus: See on määrustega keelatud. Pall peab jalalöögist minema tingimata üle karistusala piirjoone.

384. Küsimus: Kui pall pärast lööki ei ületanud karistusala piiri, missuguse otsuse peab tegema kohtunik siis?

Vastus: Kohtunik peab määrama löögi kordamisele.

385. Küsimus: Kas mängijal, kes sooritas lahtilöögi väravaesiselt, on õigus puutada uuesti palli, enne kui seda on puutunud mõni teine mängija?

Vastus: Ei ole õigust. Kohtunik peab niisugusel juhul andma vabalöögi, kui pall ületas karistusala piiri, või kordamislöögi, kui pall ei ületanud karistusala.

386. Küsimus: Kust sooritatakse vabalöök, mis on määratud palli teistkordse puutumise eest?

Vastus: Nagu kõigil juhtudel vabalöögi puhul, paigutatakse pall kohale, kus toimus määruserikkumine.

387. Küsimus: Kes mängijaist peab sooritama lahtilöögi väravaesiselt?

Vastus: Lahtilööki väravaesiselt võib sooritada ükskõik missugune kaitsva meeskonna mängija.

388. Küsimus: Kui kaugel peavad pallist asuma kõik ülejäänud mängijad peale lööja?

Vastus: Oma meeskonna mängijad võivad asuda määramata kaugusel pallist, vastasmeeskonna mängijad aga ei või olla pallile ligemal kui 9 meetrit.

389. Küsimus: Kas ründava meeskonna mängijad võivad väravaesiselt sooritatava lahtilöögi korral asuda võõral karistusosalal?

Vastus: Nad võivad asuda karistusosalal, kuid pallile mitte lähemal kui 9 meetrit (vt. eelmine küsimus). Palli puutuda võivad nad mitte enne, kui pall on jõudnud üle karistusala piiri (vt. küsimus 385).

390. Küsimus: Kuidas peab otsustama kohtunik sel juhul, kui ta näeb, et karistusosalal asuv vastasmeeskonna mängija puudutab palli enne, kui see on jõudnud karistus-alalt välja?

Vastus: Kohtunik peab määrama löögi kordamisele ja tegema mängijale märkuse.

391. Küsimus: Sageli sooritatakse lahtilöök väravaesiselt järgmiselt: väravavaht lükkab palli nõrga löögiga üle karistusala piiri oma mängijale, kes söödab palli väravavahile tagasi. Viimane haarab palli kätte ja lennutab selle väljakule. Samuti tehakse ka vaba- ja karistuslöökidega, mis on määratud ründava meeskonna kahjuks. Kas võib sellist teguviisi lubada lahtilöögi puhul väravaesiselt?

Vastus: Selles ei ole midagi keelatud: ükskõik missugusel kaitsva meeskonna mängijal on õigus sooritada lahtilööki väravaesiselt, kuid selle juures nõutakse, et pall ületaks karistusala. Väravavaht võib karistusosalal kätte võtta palli söödust, mis tuleb väljastpoolt karistusala.

392. Küsimus: Mida peavad meeles pidama kõik mängijad, kui lahtilöök väravaesiselt toimub eelpoolkirjeldatud viisil (samuti vaba- või karistuslööki)?

Vastus: Nad peavad teadma, et väravavahi ründamine on lubatud, ja kuna väravavaht asub väljaspool värava-ala,

võib teda rünnata kui tavalist mängijat, s. t. teda võib katta-segada ja võidelda temaga palli pärast.

393. Küsimus: Kas loetakse värav määrustepäraseks, kui pall läheb vastasmeeskonna väravasse vahetult lahtilöögist väravaesiselt?

Vastus: Ei loeta. Kohtunik määrab lahtilöögi selle värava eest, kuhu pall sattus.

394. Küsimus: Missugused määrusterikkumised võivad esineda lahtilöögi puhul väravaesiselt?

Vastus: Need võivad olla järgmised: pall on ebaõigesti asetatud; löök sooritati liikuva palli pihta; pall ei läinud üle karistusala; löök tehti sööduna väravavahi kätte; lööki sooritanud mängija puudutas teistkordselt palli, teine mängija puudutas palli enne, kui see jõudis üle karistusala.

§ 17. NURGALÖÖK

395. Küsimus: Millal määratakse nurgalöök?

Vastus: Nurgalöök määratakse siis, kui pall kaitsva meeskonna mängija poolt viimati puudutatuna läks üle väravajoone väravapostide kõrvalt või üle värava.

396. Küsimus: Miks nimetatakse seda nurgalöögiks?

Vastus: Nurgalöögiks nimetatakse seda löögi sooritamise koha järgi: löök toimub sektorist väljaku nurgas.

397. Küsimus: Missugusest nurgast nurgalöök toimub?

Vastus: Sellest nurgasektorist, mis on sellel väravajoone poolel, kust pall läks üle väravajoone.

398. Küsimus: Kes sooritab nurgalöögi?

Vastus: Nurgalööki võib sooritada ükskõik kes ründava meeskonna mängijaist.

399. Küsimus: Kuhu asetatakse pall nurgalöögi puhul?

Vastus: Pall peab asetsema joontega piiratud nurgasektoris liikumatult.

400. Küsimus: Kas lubatakse nurgalöögi ajaks kõrvaldada või ümber paigutada nurgalippu?

Vastus: Ei lubata.

401. Küsimus: Kas loetakse värav saavutatuks, kui pall väravasse läheb vahetult nurgalöögist?

Vastus: Jah, loetakse.

402. Küsimus: Kuidas peavad mängijad asetsema väljakul nurgalöögi ajal?

Vastus: Nurgalööki sooritava meeskonna mängijad või-

vad asetseda nii, kuidas neile meeldib, kaitsva meeskonna mängijad aga pallist vähemalt 9 meetrit eemal.

403. Küsimus: Kas kehtib nurgalöögi puhul suluseisu määrus?

Vastus: Nurgalöögi ajal pole suluseisu.

404. Küsimus: Missugusele tegevusele ja millistele mängijatele peab kohtunik osutama nurgalöögi ajal erilist tähelepanu?

Vastus: Kohtunik peab jälgima, et ründava meeskonna mängijad ei blokeeriks väravavahti ega ründaks viimast, kui ta on pallita.

405. Küsimus: Millal loetakse pall nurgalöögi järel mängus olevaks?

Vastus: Pall on nurgalöögi järel mängus siis, kui ta on läbinud distantsi, mis vastab palli übermöödule (teinud täis ringi).

406. Küsimus: Kas võib nurgalööki sooritanud mängija teistkordselt puutuda palli enne, kui seda on puudutanud mõni teine mängija?

Vastus: Ei või. Määruserikkumisele järgneb vabalöök.

407. Küsimus: Missuguse otsuse teeb kohtunik, kui nurgalöögi puhul pall ei läbi tema übermöödule vastavat distantsi ja jääb seisma? Järelikult ei või palli ükski mängija puutuda?

Vastus: Kohtunik määrab nurgalöögi kordamisele.

408. Küsimus: Kes abistab kohtunikku nurgalöögi määramisel ja täitmisel?

Vastus: Kohtunikku abistavad piirikohtunikud.

409. Küsimus: Kas lubatakse sooritada nurgalööki ilma kohtuniku vilesignaalita?

Vastus: Ei lubata.

410. Küsimus: Kus on kohtunikul kõige sobivam asukoht nurgalöögi sooritamise puhul?

Vastus: Kohtunikul on sobivaim asuda väravaposti lähedal veidi väljaspool otsajoont, kuid nii, et ta ei segaks väravavahil ja mängijatel palli lennu jälgimist.

Kohtunikul ei sobi kunagi seista väljakul värava juures, kuna siis võib ta kergesti segada mängijaid.

411. Küsimus: Kus peab nurgalöögi ajal asuma piirikohtunik?

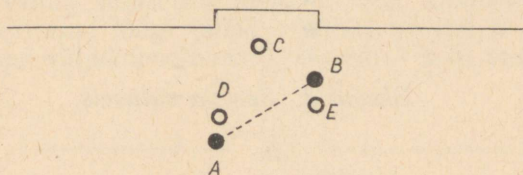
Vastus: Piirikohtunik peab kontrollima palli paigutamise reeglipärasust, andma kohtunikule sellest märku ja

seejärel asuma väravajoonele väljapoole väljakut, nurgasektori ja karistusala vahelkohal.

Sel kombel on piirikohtunikul kergem kiiresti abistada kohtunikku nurgalöögile järgnevas olukorras, mil karistusala ja värava ees tekivad tavaliselt teravad momendid. Niipea kui mänguteravus vaibub, läheb piirikohtunik kohe oma kohale küljjoone juures.

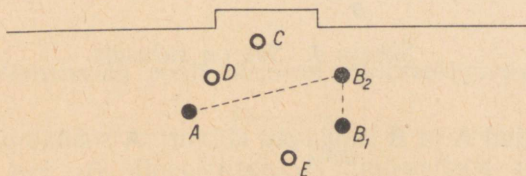
SELGITAVOID SKEEME SULUSEISU KOHTA

Palli vahetul edasiandmisel (söötmisel) oma meeskonna mängijale

Skeem 1. See on suluseis. ¹

Pall on mängija **A** valduses. Teda pidurdab aga edasiminekuks eesolev mängija **D**. Mängija **A** söötab nüüd palli **B**-le. **B** osutub aga suluseisus olevaks, kuna sel hetkel, mil **A** temale palli söötis, polnud vastasmeeskonna väljaku-pole otsajoone ja tema vahel kaht vastasmeeskonna mängijat. Kui mängija **B** arvestab ja ootab, et mängija **E** tõmbub tagasi, siis see ikkagi ei muuda **B** positsiooni mängija **A** poolt sooritatud löögihetke suhtes.

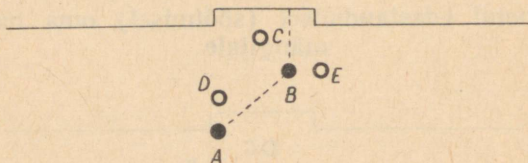

Skeem 2. Suluseisu pole.

¹ ● Ründava poole mängija.
○ Kaitsva poole mängija.

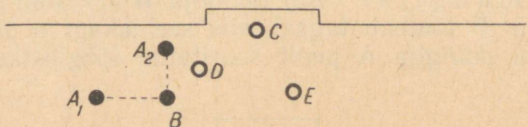
Ka siin on pall mängija **A** valduses. Kuna rünnaksuunas on tal ees vastaspoole mängija **D**, siis söötab **A** palli põiki üle välja **B**-le ette. Mängija jookseb positsioonilt **B₁** positsioonile **B₂**.

Nüüd **B** suluseisus ei ole, kuna sel momendil, kui **A** sooritas söödu-löögi, oli tema ja vastase väljakupoole otsajoone vahel kaks vastasmängijat.

Skeem 3. See on suluseis.

Pall on mängija **A** valduses, kelle ees on vastaspoole mängija **D**. **A** söötab palli **B**-le. Seesugusel korral on **B** suluseisus, kuna ta oli oma meeskonna mängija poolt sooritatud löögi (söödu) hetkel ühel joonel vastaspoole mängijaga **E**. Seega — tema ja vastasmeeskonna väljakupoole otsajoone vahel kaht vastasmängijat ei olnud ning olukord on — suluseis.

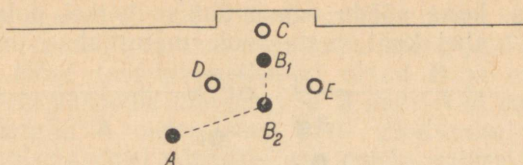

Skeem 4. See on suluseis.

Mängijad **A** ja **B** ründavad kõrvuti. **A** söötab palli **B**-le, joostes ise positsioonilt **A₁** positsioonile **A₂**, kus ta saab palli **B**-lt.

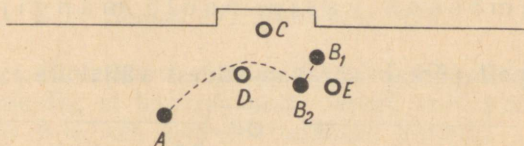
A osutub suluseisus olevaks, kuna sel momendil, kui mängija **B** sooritas löögi (söödu), polnud mängija **A** ja vastasmeeskonna väljakupoole otsajoone vahel kaht vastaspoole mängijat.

Mängija tagasitõmbumisel palli järele

Skeem 5. See on suluseis.

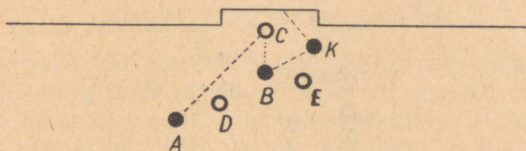
Mängija A söötab palli keskväljakule. B jookseb palli hankimiseks tagasi — positsioonilt B_1 positsioonile B_2 . Kas B osutub suluseisus olevaks? Jah, kindlasti, kuna A poolt sooritatud löögi (söödu) hetkel polnud B ja vastasmeeskonna väljakupoole otsajoone vahel kaht vastasmängijat.

Skeem 6. See on suluseis.

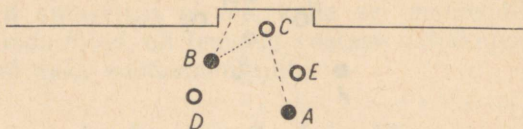
Mängija A sooritab kõrge õhulöögi värava suunas, kuid tuul ja palli keerlemine toovad ta kaarega tagasi. Mängija B tõmbub positsioonilt B_1 positsioonile B_2 ja lööb värava. Värav ei loe, kuna B osutus suluseisus olevaks. A poolt sooritatud löögi momendil polnud B ja vastasmeeskonna väljakupoole otsajoone vahel kaht vastasmeeskonna mängijat.

Väravavahi poolt tõrjutud väravalöögi puhul

Skeem 7. See on suluseis.

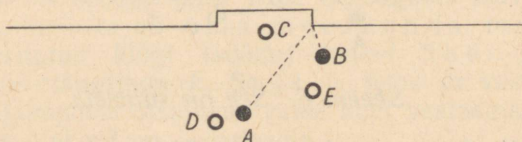
Mängija **A** lööb väravale. Pall satub väravavahilt **C** mängijale **B**, kes ei löö ise, vaid söötab palli **K**-le. **K** on suluseisus, kuna söödu edasiandmise hetkel polnud **K** ja otsajoone vahel kaht vastaspoole mängijat.

Skeem 8. Suluseisu pole.

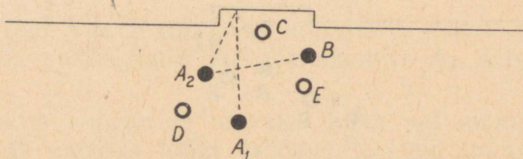
Mängija **A** lööb väravale. Väravavaht **C** tõrjub palli. Pall satub **B**-le, kes lööb värava. On see õige värav? Kas oli suluseis? Ei. See on määrustepärane värav. Suluseisu polnud, kuigi **A** poolt sooritatud löögi hetkel polnud mängija **B** ja otsajoone vahel kaht vastasmeeskonna mängijat. Iseärasuseks on siin fakt, et enne kui palli sai **B**, puudutas seda viimasena vastaspoole mängija **C**.

Kui pall põrkab väravapostidest väljakule tagasi

Skeem 9. See on suluseis.

Mängija **A** lööb väravale, kusjuures aga pall põrkub küljpostist väljakule tagasi. Palli saab mängija **B**, kes lööb väravasse. Värav ei loe. **B** osutus suluseisus olevaks, kuna viimasena mängis (puudutas) palli enne seda tema oma meeskonna mängija **A**. Sel hetkel, kui **A** sooritas löögi, polnud **B** ja otsajoone vahel kaht vastaspoole mängijat ja **B** asus **A**-st eespool.

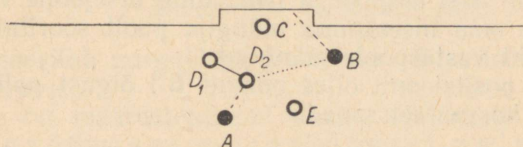

Skeem 10. See on suluseis.

Mängija **A** lööb väravale, kuid pall põrkab põikpuust väljakule tagasi. **A** läheb positsioonilt **A**₁ positsioonile **A**₂, kus ta palli saades söötab **B**-le. **B** on suluseisus, kuna palli mängis viimasena tema oma meeskonna mängija **A**. **A** poolt sooritatud löögi (söödu) hetkel ei olnud **B** ja otsajoone vahel kaht vastaspoole mängijat ja **B** asus **A**-st eespool.

Kui mängija **A** oleks teisel palli puutumisel löönud söödu andmise asemel väravale, siis poleks suluseisu olnud ning löödud värav oleks olnud määrustekohane.

Kui pall puudutas vastasmeeskonna mängijat

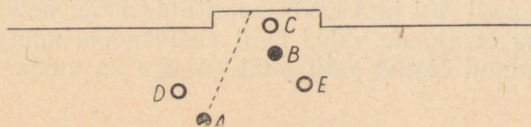

Skeem 11. Suluseisu pole.

A lööb palli värava suunas. **D** jookseb positsioonilt **D**₁ positsioonile **D**₂, et hankida palli vahelt, kuid pall põrkub tema jalast **B**-le, kes lööb viivitamatult värava.

Selles olukorras suluseisu pole, kuigi **B** ja otsajoone vahel polnud kaht vastaspoole mängijat. Et aga palli mängis enne väravalööki viimasena **v a s t a s m e e s k o n n a** mängija **D**, siis suluseisu polnud.

Kui mängija segab väravavahti

Skeem 12. See on suluseis.

A lööb palli väravasse. Samal hetkel aga teine sama meeskonna mängija **B** seisib väravavahi ees nii, et viimasel puudus võimalus palli juurde pääsemiseks. Olukord on määrustevastane ja kohtunik ei tunnusta seda väravat, kuna **B** osutus suluseisus olevaks ja tal polnud endal mänguõigust ega õigust vastase segamiseks-takistamiseks.

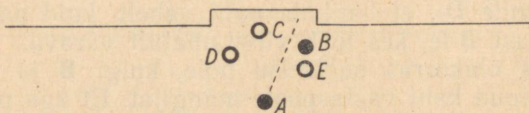
Skeem 13. See on suluseis.

A lööb palli väravasse. Palli lennu ajal jookseb B väravavahi juurde ega võimalda väravavahil normaalselt tegutseda, tõmmates väravavahi tähelepanu endale.

Kohtunik ei tunnista löödud väravat. B oli suluseisus, kuna ta oli A-st eespool ja tema ning otsajoone vahel polnud tema oma meeskonna mängija poolt sooritatud löögi hetkel kaht vastaspoole mängijat.

Sellel positsioonil olles polnud B-l õigust palli puudutada ega ka vastast segada.

Vastase blokeerimisel

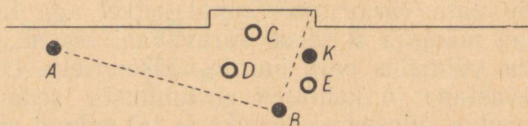
Skeem 14. See on suluseis.

A lööb palli väravasse. Mängija B ei võimalda E-l palli vahelt hankida.

Kohtunik peab mängu peatama, kuna B on suluseisus. Ta on eespool A-d ja A poolt sooritatud löögi hetkel polnud tema ning otsajoone vahel kaht vastaspoole mängijat.

B-l polnud õigust palli puudutada ega ka vastast segada.

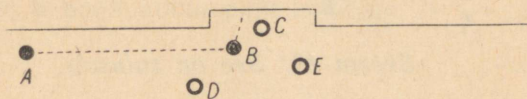
Nurgalöögi puhul

Skeem 15. See on suluseis.

A poolt sooritatud nurgalöögist läheb pall **B**-le. **B** lööb palli **K**-st mööda väravasse.

See ei ole värav, kuna **K** osutus suluseisus olevaks selle tõttu, et pärast nurgalööki mängis palli viimasena sama meeskonna mängija **B** ja viimase poolt sooritatud löögi hetkel polnud **K** ja otsajoone vahel kaht vastasmängijat.

Skeem 16. Suluseisu pole.

A sooritab nurgalöögi. Palli saab **B** ja lööb viivitamatult värava.

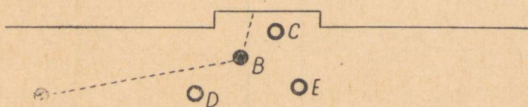
See on määrustepärane värav, kuna palli vahetul vastuvõtmisel nurgalöögist suluseisu ei arvestata.

Skeem 17. Suluseisu pole.

A sooritab nurgalöögi. Pall põrkab mängijast **D** mängijale **B**, kes lööb värava. Kuigi **B** ja otsajoone vahel on ainult üks vastasmängija (väravavaht), pole siin suluseisu, sest viimasena puudutas palli enne, kui see sattus **B**-le, vastasmeeskonna mängija **D**.

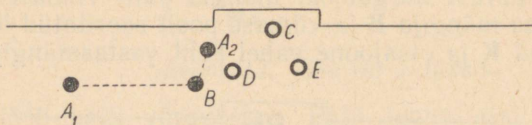
Palli sisseviske puhul

Skeem 18. Suluseisu pole.

A sooritab külje-sisseviske. Palli saab **B**, kes otsekohe lööb värava. Kas see on määrustekohane värav? Jah on.

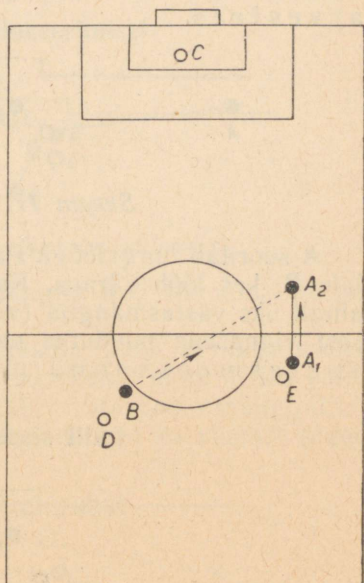
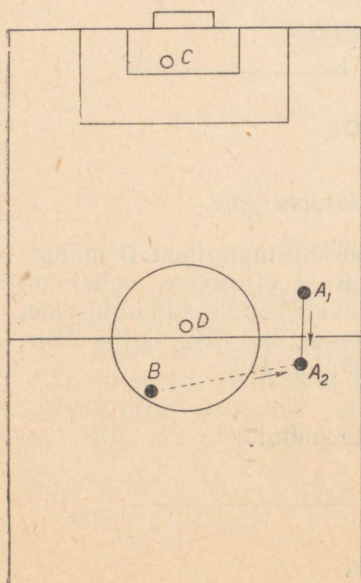
Kuigi **B** ja otsajoone vahel polnud kaht vastaspoole mängijat, ei loeta siin suluseisu, kuna külje-sisseviskel sulu-seisu ei arvestata.

Skeem 19. See on suluseis.

A sooritab sisseviske **B**-le ja jookseb ise positsioonilt A_1 positsioonile A_2 . **B** söötab palli **A**-le positsioonil A_2 .

A osutub suluseisus olevaks, kuna tema oma meeskonna mängija poolt sooritatud löögi (söödu) momendil polnud tema ja otsajoone vahel kaht vastaspoole mängijat.

Skeem 20. See on suluseis. Skeem 21. Suluseisu pole.

Kui mängija **A** on vastasmeeskonna väljakupoolel sulu-seisus ja **B** mängis (puudutas) palli viimasena, siis **A** posit-

sioon ei muutu määrusele sellega vastavaks, kui ta läheb oma väljakupoolele tagasi.

Mängija **A** on oma väljakupoolel alati õigel positsioonil isegi siis, kui oma meeskonna mängija poolt sooritatud löögi hetkel tema ja vastasmeeskonna väljakupoole otsa-joone vahel polnud kaht vastasmeeskonna mängijat.

Seetõttu pole ka **A** suluseisus, kui ta läheb vastase väljakupoolele **B** poolt antud palli hankima.

JALGPALLIKOHTUNIKU TEGEVUSE METOODIKA

Kohtuniku tegevuse põhilisteks ja juhtivaiks printsiipideks jalgpalliväljakul peavad olema: objektiivsus ja printsiipiaalsus võitluses toorutsemise vastu, võitlus distsipliini eest, laitmatu isiklik käitumine väljakul ja väljaspool väljakut, hea kehaline ettevalmistus, mängumääruste täielik tundmine ja oskus neid mängu ajal rakendada, kiire ja õige reageerimine faktidele ja määrusterikkumistele mängus, võistlevate meeskondade mängutehnika ja -taktika mõistmine.

Kohustuslikult ja vaieldamatult tuleb kohtunikutegevuse juures silmas pidada põhiprintsiipi: karistada ainult sihiliku mänguvea või käega mängimise eest, sealjuures mitte kunagi otsustades süüdlase kasuks.

Kohtunik peab olema kindlameelsuse, külmaverelisuse ja rahulikkuse eeskujuks. Ta peab kindlalt meeles pidama, et tema vastutab võistluse õige läbiviimise eest.

Kohtuniku ette kerkivate põhiliste küsimuste õige otsustamine on tagatud ainult siis, kui kohtunik on hästi ette valmistatud oma vastutavate ülesannete täitmiseks.

Paljuaastane kohtunikutegevuse praktika on määritlenud põhilised ettevalmistuse tingimused ja kohtunikutöö meetodid jalgpalliväljakul.

Üldine ettevalmistus kohtunikutööks

Kõigepealt peab kohtunik laitmatult tundma mängu määrusi ja nende seletusi, samuti „Instruktsioone kohtunikele” ja võistluste juhendeid. Kohtunik peab tingimata jälgima jalgpallialast kirjandust (määrustest, taktikast, tehnikast), samuti ajakirjanduse hinnanguid võistluste kohta — kõik see rikastab tema teadmisi, tõstab klassifikatsiooni.

Osavõtt seminaridest ja vestlustest, aktiivne osavõtt teiste kohtunike tegevuse analüüsimisest on samuti oluliseks teguriks ettevalmistumisel kohtunikutööks jalgpalliväljakul.

Kaasaegse jalgpalli eriliseks on kiire tempo, teravate momentide üliküllus ja suur pinge. Need asjaolud nõuavad kohtunikult head kehalist ettevalmistust võistluste juhtimiseks. Kehaline ettevalmistatus saavutatakse järjekindlate võimlemisharjutustega, kergejõustiku (kross, lühijooksud, hüpped) harrastamisega.

„Sportliku vormi” säilitamine nõuab kohtunikult tugeva isikliku režiimi pidamist. See režiim peab eriti kindel olema võistluse eelpäeval ja võistluspäeval.

Sageli arutletakse eelseisva võistluse võimalikku tulemust, tihti enne mängu algust. Kohtunik peab hoiduma igasugustest avaldustest ükskõik kellele eelseisva võistluse võimaliku tulemuse, mängu käigu, üksikute mängijate võimete jne. suhtes.

Riietus, milles kohtunik läheb väljakule, peab olema aegsasti korrastatud, puhas, sile, määratud vormile vastav. Loomulikult peavad olema korralikud ka jalatsid. Kohtunik peab pidama meeles, et ka kogu oma välimusega peab ta andma eeskuju mängijaile.

Ettevalmistus väljakule mineku eel

Kohtunikul on soovitatav minna staadionile 30—40 minutit enne määratud mängu algust, et võimalik oleks puhata, ümber riietuda, üle vaadata väljak, valida palle jne.

Tuleb osutada täit tähelepanu võistlusprotokolli vormistamisele: täita plankett täpselt ja täielikult; võrrelda mängijate nimesid nende isiklike kaartidega ja isiklikult jälgida nende nimekirja kandmist; pärast mängu lõppu kanda protokolli kõik mängijaile tehtud märkused ja võistluse tulemus ning võtta esindajailt allkiri pärast seda, kui nad on protokolliga tutvunud.

Veel kord rõhutame kategooriliselt, et kohtunik peab hoiduma igasugustest kõnelustest esindajate ja mängijatega, ühe sõnaga — peab hoiduma kõnelustest ükskõik kellega nii eeloleva kui ka peetud mängu suhtes.

Enne mängu valib kohtunik võistluseks palli ja teise tagavaraks, kontrollides seejuures nende vastavust mängumääruste § 2 toodud nõuetele.

Staadionile saabunult peab kohtunik üle vaatama väljaku, kontrollima märkjoonte õigsust, väravaid (möödete vastavust määrustele, võrgu kinnitust), nurgalippude kohalolekut jne.

Kohtunikul on õigus jätta väljaku vaatlus ja võistluskõlblikkuse kontroll ühele oma abidest, kui need on määratud kohtunike kolleegiumi poolt. Ka mängijate jalatsite vaatlust võivad sooritada abikohtunikud.

Kohtunik on kohustatud kontrollima oma kella (sekundimõõtjat) ja ühtlustama ajanäitajat abikohtunike omaga, kuid seejuures peab ta alati meeles pidama, et mänguaja määrab tema ise ja vastutab selle eest täielikult.

Väga oluline on enne mängu algust eelseisvate ülesannete suhtes kokku leppida abikohtunikega. Kohtunik peab instrueerima abisid nende tegevuse suhtes mängu ajal, juhima tähelepanu sellele, mida soovib, ja paluma neid eriti silmas pidada seda, kus nad asetseksid küljjoonel mängu ajal, paigalt sooritatavate löökide ajal jne. Kohtunik ja abikohtunikud peavad tegutsema kooskõlastatult, täpselt kordineerides oma tegevust.

5 minutit enne mängu algust teatab kohtunik meeskondadele sellest ja asub väljakule nii, et mäng võiks alata määratud ajal täpselt.

Kohtuniku käitumine väljakul

Kohtuniku käitumine väljakul osutub kõige olulisemaks kasvatavaks vahendiks mängijate suhtes.

Kohtunik peab olema viisakas mängijate poole pöördumisel, kuid sugugi mitte familiaarne; mängijate poole tuleb pöörduda „teie” kõnevormis; vältida igasuguseid kõnelusi väljakul, eriti aga hüüdeid. Kõik märkused ja seletused teha rahuliku häälega ja lühidalt. Otsustavalt likvideerida igasugused märkused mängijailt enda aadressil.

Kohtunikul tuleb mängu ajal palju joosta, kuid tema liikumine ei või olla kärsitu.

Kohtunik peab mängu katkestama ainult siis, kui see osutub paratamatuks. Tema vaheleastumine (vile, vihje või otsus) peab olema õigeaegne ja otsustav. Kohtunik peab endale võtma täieliku vastutuse.

Külmaverelisuus ja kindlameelsus — need on igalt kohtunikult nõutavad omadused. Need omadused pääsevad mõjule eriti mängu teravamail momentidel.

Absoluutselt tuleb vältida vähimatki kärsituse ja ägeduse avaldust (kas või seesmist) ning isiklikku sümpaatiat või antipaatiat mängijate suhtes.

Ükskõik missuguse otsuse kohtunik väljakul teeb, ei tohi see iseloomustada ta kahtlust asetleidnud fakti puhul: otsus peab olema kategooriline. Miski pole hävitavam kohtuniku autoriteedi suhtes kui otsustusvõimetuse avaldumine.

Seoses sellega aga ei tule jätta oma viga parandamata, kui kohtunik kohe mängu peatamisel veendub, et ta on eksinud (näiteks — ekslikult vilistatud suluseis).

Pole midagi häbistavat selles, kui kohtunik viskab üles nn. „kohtunikupalli”. Vastupidi, see vaid tugevdab usku kohtunikusse. Arusaadavalt saab viga parandada ainult siis, kui pall pole veel mängu viidud.

Mingil juhul aga ei tohi kohtunik enda eksitust „parandada” sellega, et „andestab” meeskonnale, kelle suhtes eksis, mõne järgneva vea.

Hea kohtunik ei ole väljal „märgatav”, sest ta käitumine ja vilistamised harmoneeruvad mängu üldise käiguga.

Mängu juhtimine

Kohtunikutöö normaalsel läbiviimisel omab suurt tähtsust kohtuniku asukoht väljakul. Kõigepealt peab kohtunik otsustama, piki kumba väljakupoolt ta hakkab liikuma. See oleneb päikese seisundist (päike jääb kohtuniku selja taha), väljaku pinnasest, tuule suunast. Mõnel juhul, kui ühe meeskonna mängijad ja nende taktika kohtunikule on hästi tuntud, tuleb liikumispoolt vahetada ja olenevalt mängu käigust või vajadusest võtta, näiteks, erilise tähelepanu alla enam toorutsevaid mängijaid. Põhiliselt oleneb aga kohtuniku asukoht väljakul päikese asukohast.

Soovitav on, et kohtunik liiguks 5—10 m küljjoonest seespool, karistusala piiride vahel. See maa-ala võimaldab vajalikku ringvaadet.

Iseenesest mõistetavalt tuleb üksikuil juhtudel liikuda sügavamalt väljakule, lähemale keskpunktile ja minna ka karistuslale. (kogu mängu kestel on neid juhuseid tihti).

Põhiprintsiibiks koha valikul on: „täpselt ja selgelt näha kõike võitluses palli pärast juhtuvat”.

Piirikohtunikud asetuvad kohtuniku suhtes vastaspoolsele küljjoonele. Nad abistavad kohtunikku mängu juh-

timisel ja on koos kohtunikuga vastutavad mängu määrustepärase arenemise eest.

Eriti suur ja sageli otsustav osa on piirikohtunikul suluseisu olukorras. Seetõttu võiks soovitada piirikohtunikele liikuda väravale lähima kaitsjaga võimalikult ühel joonel. Sageli liiguvad piirikohtunikud ääretormajaga ühel joonel või ennetavad neid. Mõlemad meetodid on head, kuid vajalik on kinni pidada sellest, missugune jälgimisviis mängu algul valiti.

Vabalöögi ja karistuslöögi sooritamise puhul tuleb kohtunikul minna lähemale väravale, kuhu löök suundub. See võimaldab tal kergemini jälgida suluseisu võimalust ja ühtlasi võitlust, mis võib sellele löögile järgneda.

11-meetri karistuslöögi puhul asub kohtunik väljaspool karistusala piire värava ja palli vahelkohal. See võimaldab tal jälgida väravavahi mängu määrustepärasust, lööki sooritavat mängijat, löögi tulemust, suluseisu määruse võimalikku rikkumist ja mängijate asetumise määrustepärasust.

Värava eest sooritataivate löökide puhul kohtunik liigub lähemale tsentrile.

Nurgalöögi puhul on kohtunikul soovitatav asuda värava-joonele, löögi nurgast arvatult kaugema väravaposti kõrvale. Selline asukoht kindlustab õigeaegse otsustamise värava löömise ja väravavahi ning edurivimängijate blokeerimise puhul, ühtlasi võimaldades jälgida nurgalöögile kaasnevat mängu värava vahetus läheduses.

Piirikohtunik on kohustatud nurgalöögi puhul asuma väravajoonele, võttes positsiooni 2—3 meetri kaugusel nurgalipust.

Kogu mängu kestel peab kohtunik nägema piirikoh-
tunikke, silmas pidama palli ja palli ümber juhtuvat.

Tuleb meeles pidada, et kõige ohtlikum kohtunikule on — kaotada orienteerumine jalgpalliväljakul, kaotada nähtavus. Sellele järgneb loomulikult normaalse mängukäigu rikkumisi, väärotsuste tegemisi, kohtuniku enesekindluse nõrgenemine, ja, kõige selle tagajärjel, kohtuniku autori-
teedi langus.

Mängu alguse, katkestamise ja taasjätkamise signaalid antakse vilega. Vile peab kõlama tugevasti, otsustavalt.

Tavaliselt annavad kohtunikud pikendatud vile värava löömise ja mängu lõpetamise puhul ning nurgalöögi määr-
ramisel.

On ükskõik, kus vilet hoitakse — kas suus või käes. Iga kohtunik hoiab vilet nii, kuidas talle on sobivam, või kuidas ta on harjunud. Tähtis on ainult üks: vile peab kõlama õigeaegselt, ei varem ega hiljem kui olukord seda nõuab.

Õige arusaamine mängu taktikalisest süsteemist kindlustab õige kohtunikutegevuse. Kohtunikul tuleb juba mängu algul veenduda, missugust taktikat kasutavad võistlejad meeskonnad.

Nõukogude meeskonnad kasutavad üldiselt kolme kaitsja süsteemi. Kuid see taktikaline alus omab loomulikult palju variante, olenevalt mängijate individuaalseist võimeist, nende mängutehnika küpsusest ja füüsilisest ettevalmistusest, meeskonna või selle üksikute lülide ja mängijate üldisest tasemest.

Meeskond võib harrastada enam kaitsetaktikat, tugevades, näiteks, poolkaitseliini edurivi arvel jne., arvestades vastasmeeskonna jõude ja normaalset tugevust. Või vastupidi — meeskond võib arendada teravat ründemängu.

Kohtunik, kes pidevalt töötab enda kvalifikatsiooni tõstmisel, võib kergesti otsustada, mis toimub jalgpalliväljakul.

Meeskondade poolt kasutatava taktika määratlemine võimaldab kohtunikule kõigepealt valida õigesti kohta väljakul, keskendada tähelepanu peamiselt tähtsamatele kohtadele, kus arendatakse ja lahendatakse kõik kombinatsioonid ja kus areneb teravam võitlus. Taktika tundmine võimaldab ühtlasi kohtunikul ette arvestada lähemaid võimalusi mängus. See aga kindlustab õige ja õigeaegse konfliktide lahendamise.

Meeskonna poolt kasutatav taktika sõltub sageli üksikute mängijate võimeist teatud meeskonnas. Praktikast nähtub, et sageli rajatakse meeskonna mänguplaan (taktika) 1—2 mängija individuaalvõimete kasutamisele. Kohtunik peab aga juba mängu algul selgitama endale meeskonna juhtivamad mängijad, eriti edurivis, mis enamasti aitab määratleda mängu taktikat ja mängu üldist käiku.

Eriti möödapääsematult vajalik on kohe mängu algul välja selgitada mängijad, kellel on kalduvus toorutsemisele või ohtlikule mängule. Neile tuleb osutada erilist tähelepanu.

Toorutsemise ja distsiplineerimatuse vastu võideldes peab kohtunik olema printsiipaalne ja leppimatu. Kuid ka

karm ja leppimatu olles peab kohtunik eksimustesse suhtuma objektiivselt ja rahulikult.

Toorutsemise vastu võitlemiseks on mitmesuguseid võimalusi ja võtteid. Hoiatused, märkused ja väljakult kõrvaldamised on tõsised vahendid, milliseid ei tohi kuritarvitada. Sageli võib mõninga viivitamatu toorutsemis-üritusele reageeriva vilistamisega likvideerida toorutsemise väljakul.

Märkused, mis on tehtud kõigi mängijate ja pealtvaatajate ees rahuliku, tõsise tooniga, mõjuvad enamasti rahustavalt mitte ainult üksikule mängijale, vaid kogu meeskonnale.

Mängija väljakult kõrvaldamine võib aset leida alles siis, kui ükski hoiatamismoodus ei ole andnud tulemusi või kui eksimus on kõiki piire ületav. Väljakult kõrvaldamine on kõige äärmisemaid karistusvorme.

Kui kohtunik on kord juba teinud mängija väljakult eemaldamise otsuse, ei tohi ta mingil juhul seda enam muuta.

Paljud kohtunikud väldivad 11-meetri karistuslöögi määramist toorutsemise eest. See pole sugugi õige. Karistusala piires võitlus palli pärast tavaliselt teravneb ja siin toimub kõige enam määrusterikkumisi toorutsemise näol.

11-meetri löök osutub kahtlemata raskeks karistuseks. Kuid ei ole mingit alust vabastada sellest süüdlasi. Esimesele 11-meetri karistuslöögi vajaduse möödalaskmisele järgneb rida teisi samasuguseid, mis põhjustavad pärast mängu etteheiteid kohtunikule.

Otsustavalt tuleb likvideerida kõik ebatahtlikud väljastumised nii vastasmängijate kui kohtuniku suhtes: olgu need siis sõnalised väljendused, palli asjatu eemale pildumine või löömine, viivitamine löögiga, löök väravale pärast kohtuniku vilet jne.

Kohtunik on kohustatud jälgima, et pall löödaks väravasse määrustepäraselt.

Suluseisu olukorra määrus omab eriti olulist tähendust. Seda reeglit aitavad kohtunikul täita abikohtunikud ja nende lipulehvitust peab kohtunik eriti silmas pidama.

Vile suluseisu määru rikkumise puhul tuleb anda õigeaegselt, sest väikseimgi hilinemine võib põhjustada raskeid järeldusi.

Erilist tähelepanu suluseisu fikseerimiseks tuleb kohtunikul osutada kõigi vaba- ja karistuslöövide puhul. Suluseisu õigeaegse fikseerimise huvides ongi vajalik, et koh-

tunik valiks karistuslöökide puhul asukoha nii, nagu kõnelesime eespool.

Ei ole liigne siinkohal soovitada, et kohtunik uuriks põhjalikult suluseisu skeeme.

Kohtunikutöö võtteid ja printsiipe

Kohtunikutöö põhilised printsiibid on järgmised: mitte tegutseda süüdlase kasuks, karistada ainult põhjendatult, mitte segada mängu.

Kohtunik peab endale võtma vastutuse otsuste puhul igasugustel mängumomentidel, eriti aga määruste sihilike rikkumiste puhul. Ainult kohtunik võib ja peab otsustama sihilikkuse-küsimuse. Ta peab aga seda tegema täie vastustundega.

Mingil juhul ei tohi kohtunik sihilikkuse-küsimust otsustada sõltuvuses selle mõjust mängu tulemusele. Nii näiteks, kui kohtniku arvates kaitsja karistusosalal sihilikult mängis palli käega, on kohtunik kohustatud määrama 11-meetri löögi, kuigi see võib otsustada kogu mängu tulemuse. Ja vastupidi, kohtunik ei või määrata 11-meetri lööki, kui ta on kindlalt veendunud, et pall sattus juhuslikult vastu kaitsja kätt.

Sihilikku blokeerimist tuleb osata eraldada juhuslikust, mil mängija võitluses palli pärast satub blokeeringusse mitte tahtlikult.

Kohtunik peab oskama eraldada sihilikku mängu pidurdamist (palli kaugele üle väljakupiiride löömist) juhuslikust (s. o. kui pall tehniliselt ebaõige löögi tagajärjel läheb kaugele üle väljakupiiride).

Üksikul juhtudel on väga raske selgitada sihilikust, kuid enamasti praktika ja kogemused aitavad kohtunikku selles küsimuses õiget otsust teha.

Samuti pole alati kerge otsustada, kas mängu peatamine ei tule kasuks süüdlasele. Näiteks — on toimunud tootsemine ja süüdlase karistamiseks tuleks mäng peatada, kuid samas kannatanud pool väljub tekkinud olukorrast ja asub rünnakule. Siin, loomulikult, ei tule mängu peatada.

Kuid juhtub ka vastupidist: mängija, keda määrusevastaselt rünnati, näib väljuvat raskest olukorrast, kuid hetk hiljem siiski kukub. Oleks kohtniku viga, kui ta sel puhul määrusterikkumist vilega ei fikseeriks.

Niisugustel juhtudel saab kohtunik õigesti otsustada ainult siis, kui ta ei kiirusta vilistamisega, vaid ootab tulemust. Järelikult peab kohtunik endas arendama rahulikkust ja püsivust.

Muide, ei tule unustada, et kohtunikul on õigus teha vajaduse korral süüdlasele märkus või hoiatus ja ta on kohustatud seda tegema ka siis, kui mängu ei peatanud.

Silmas pidades kolmandat printsiipi — „mitte segada mängu”, peab kohtunik valima asukoha kõigepealt nii, et ta ei takista mängijate liikumist, palli söötmist ja vastuvõtmist.

Kohtunik ei tohi venitada vilistamisega palli paigaltlöögi sooritamisel.

Lõpuks ei tohi kohtunik häirida mängijaid liigsete ja korduvate soovitude ja vihjetega.

Kohtunik peab pidama meeles, et ta juhib mängu vastavalt määrustele, et kohtunikutöö on vastutav ja vajalik. Meenutame, et tagasihoidlikkus on kohtunikule kohustuslik.

Tuleb kindlalt vältida, et toorutsemiste ja määrustevastase mängu üle otsustamisel ei pääseks mõjule automaat-sus.

Kohtuniku vead ja nende parandamine

Iga kohtunik võib eksida. Esinevate vigade arv sõltub eeskätt kohtuniku kogemustest ja staažist.

Vigu tehakse tavaliselt toore mängu ebaõige hindamisega, käega mängimise sihilikkuse või suluseisu olukorra määramisel. Harvemini esineb ebaõiglust 11-m karistuslöögi või käega väravasse löödud palli määratlemisel jne.

Väga sageli esineb kohtuniku ekslikkuse põhjusena aeglane reageerimine, otsustusvõimetus, ebaõige asukoht väljakul. Enamasti märkab kohtunik oma viga ise esimesena.

Tekivad küsimused: kuidas vältida vigu ja kuidas neid parandada?

Vastuseks esimesele küsimusele on nõuanne — võimalikult põhjalikult analüüsida oma kohtunikutööd, õppida vanemate, enam kvalifitseerunud kohtunike kogemustest, koguda kogemusi praktilise kohtunikutööga.

Märksa keerulisem on kohtuniku vigade parandamine.

Iga eksinud kohtunik on kohustatud võimalikult kiiresti parandama eksimuse, milleks on vaja tühistada tehtud otsuse täitmine.

Kuid seda lubatakse teha üksnes siis, kui pall pole veel mängu viidud.

Näiteks — kohtunik peatas mängu suluseisu määruse näilise rikkumise puhul, kuid samas märkas, et ta on ekslikult vilistanud. Kui pall pole veel mängu pandud, võib viga parandada, aga kui löök on juba sooritatud, on parandamine hilinenud.

Teine näide: kohtunik peatas mängu tahtlikult käega mängimise puhul, kuid samas veendus, et oli eksinud. Kui löök on juba sooritatud, ei ole enam midagi parata; on löök sooritamata, tuleb teha parandus.

Mõlema näite puhul parandatakse eksimust „kohtuniku-palliga”.

Juhtub vahest, et kohtunik määrab nurgalöögi, kuid taipab kohe (või selgitab seda piirikohtunik), et ta eksis. Kui löök on sooritamata, tuleb lahendada teine küsimus — kas üle külj- või otsajoone läinud palli puhul anda lahtilöök väravaesiselt või sissevise küljelt (olenevalt sellest, kust pall välja läks), või — „kohtuniku-pall”, kui pall üldse polnud välja läinud.

Kui kohtunik on ekslikult lugenud värava lööduks (pall ei olnud täielikult jõudnud üle väravajoone, oli löödud vabalöögist, käega löödud jne.), võib ja tuleb viga parandada „kohtuniku-palliga” või, ütleme, karistus- või vabalöögiga. Seda saab muidugi teha ainult sel juhul, kui uus alglööktsentrist on tegemata.

Nii võivad kohtuniku eksitused olla kahesugused: ühtede otseseks järeltuleks on värav, teistel mitte. Peale selle — kohtuniku vead on parandatavad ja mitteparandatavad.

Kui kohtunik on jõudnud veendumusele, et tema eksimuse järeltuleks, mida ta väljakul parandada ei saanud, oli mängu ebaõige tulemus, on ta kohustatud sellest kirjalikult ette kandma kohtunike kolleegiumile, kelle korraldada mäng oli. Kuid see ettekanne saab puudutada ainult väravate löömise momenti.

Kõik kohtunikud peavad kindlalt omaks võtma, et ei ole midagi häbistavat parandada oma vigu väljakul määrustele vastavalt. Kuid ei ole mingit praktilist vajadust parandada „kohtuniku-palliga” kõiki väikesi ja ebaolulisi eksimusi, eriti neid, mis on aset leidnud keskväljakul.

Ühelgi juhul ei tohi parandada eksimusi sellega, et järgnev mänguviga meeskonnale või mängijale „andestatakse”.

Peale tehnilist liiki vigade võib esineda veel teistsuguseid, mitte vähem olulise iseloomuga eksimusi.

Need puudutavad kohtunikekogu poolt mängumääruste rakendamiseks antud üldisi korraldusi ja kohtuniku käitumist nii väljakul kui ka väljaspool seda. Nende vastu eksijatega tuleb pidada leppimatut võitlust kas või kohtunikutööst kõrvaldamiseni.

Noortele kohtunikele võib anda järgmist nõu: mitte kunagi kaotada pead oma vigade avastamisel, pidada meeles, et endavalitsemise kaotamine osutub suurimaks veaks ja põhjustab vahetult uusi vigu, mis sageli on märksa tõsisemad kui eelnenud eksimus.

Otsuste täpsus ja kategoorilisus

Miski muu ei kindlusta head ja õiget kohtunikutegevust nii kui tehtud otsuste täpsus ja kategoorilisus. See saavutatakse kõigepealt vile helilise tugevusega ja kohe sellele järgneva mängu peatamis põhjuse selgitamisega sõnades või tagasihoidliku žestiga. Eriti kategooriliselt, veenvalt peab kõlama väraalöömist fikseeriv vile.

Pärast antud vilet ei tohi esineda mingeid kõhklemisi. Mingil juhul ei tohi laskuda vaidlusse mängijatega tehtud otsuse üle.

Mängija väljakult eemaldamise otsus peab olema lõplik, teda mängu tagasi võtta ei peeta mingil juhul soovita vaks.

Miski muu ei kõiguta kohtuniku autoriteeti ja mängijate ning pealtvaatajate usku temasse nii kui otsustusvõimetu esinemine.

Kohtuniku jõu jaotus mängu ajal

Kaasaegset jalgpallimängu võib edukalt juhtida ainult füüsiliselt hästi ettevalmistatud kohtunik, nagu sellest juba oli juttu eespool.

Möödapääsematult on vaja osata oma jõudu jagada kogu 90 minutile, või lisaajaga mängudes isegi 120 minutile.

Võib soovitada kohtunikele säilitada jõudu viimastele 15—20 minutile, mil mäng tavaliselt teravneb. Kuid kohtunik peab olema valmis kogu oma jõu rakendamiseks igal

mängumomendil, kuna mäng sageli teravneb ka esimesel poolajal või teise poolaja algul.

Kohtunik peab ise jõudma harjumuseni, et ta ökonoomselt kasutaks oma jõudu ja „puhkaks” üksikuil mänguperioodidel, kui mängutempo raugneb ning võitlus veidi vaibub või areneb rahuliku, ühtlase tempoga. Kuid ka neil „puhkamis”-minuteil peab kohtunik olema valmis lülitama oma jõu ja tähelepanu pingsale tegevusele.

Liikumine piki üht külgoont, mitte sagedaste jooksudega keskele hoiab märksa kokku kohtuniku jõudu. Seda liikumismoodust võib kohtunik kasutada endale teatud puhkuse võimaldamiseks, kuid ainult mängu rahulikumatel silmapilkudel.

Vaheaega tuleb kasutada täielikuks puhkuseks. Muide, soovitatakse kategooriliselt mängu vaheajal hoiduda iga-sugustest kõnelustest mängu käigu üle. Seda selleks, et kohtunik vabaneks mänguga seotud mõttest ja muljeist ja saaks oma närvisüsteemile puhkust anda.

* *
*

Jalgpallimäng on suurepärane mäng oma mitmekülgsuses ja kombinatsioonide mitmekesisuses, keerulisuses ja ootamatustes.

Need jalgpalli olemuse faktorid teevad ka kohtuniku-tegevuse raskeks.

Kohtunikutöö sisaldab endas loominguilisi elemente, selles avalduvad kohtuniku individuaalsed jooned, ta kogemused ja ettevalmistatus. Seetõttu ei saagi anda detailseid juhiseid kõigiks mängus esinevateks juhtudeks. Võib ainult kasutada üldisi kohtunikutöö praktikast hangitud kogemusi ja nende põhjal anda nõu, juhiseid ning soovitusi algajaile kohtunikele.

SISUKORD

	Lk.
Eessõna	3
Küsimused ja vastused	5
§ 1. Mänguväljak	5
§ 2. Pall	11
§ 3. Mängijate arv	12
§ 4. Mängijate rõivastus ja jalatsid	17
§ 5. Kohtunik	20
§ 6. Piirikohtunikud	31
§ 7. Mängu kestus	33
§ 8. Mängu algus	34
§ 9. Pall mängus ja mängust väljas	38
§ 10. Mängu tulemus	40
§ 11. Suluseis (ofsaid)	41
§ 12. Mängijate distsiplineerimatu käitumine ja määruste rikkumine	45
§ 13. Karistuselõök ja vabalõök	52
§ 14. Üheteistkümne-meetri lõök	55
§ 15. Palli sissevise	59
§ 16. Lahtilõök väravaesiselt (värava-aut)	61
§ 17. Nurgalõök	64
Selgitavaid skeeme suluseisu kohta	67
Jalgpallikohtuniku tegevuse meetodika	76

Toimetaja E. Teemägi. Kunstiline toimetaja N. Aljak.

Tehniline toimetaja H. Kohu. Korrektorid S. Ridala ja E. Toots.

Ladumisele antud 5. III 1953. Trükkimisele antud 21. IV 1953. Trükiarv 6000. Paber 54 × 84, 1/16. Trükipoognaid 5,5. Formaadile 60 × 92 kohaldatud trükipoognaid 4,51.

Arvutuspoognaid 4,98. MB-04332. Hans Heidemanni nimeline trükikoda,

Tartu, Vallikraavi 4. Tellimise nr. 1032.

На эстонском языке.

Hind rbl. 1.50

TRÜKIKODA „HANS HEIDEMANN”
Tartu, Vallikraavi 4

KONTROLL NR. 4

Raamatus leiduva defekti korral
palume raamat tagastada ümber-
vahetamiseks ühes selle etiketiga.

Rbl. 1.50

A

19589

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 01007990 5